ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (kolmas koda)

30. november 2009 *

Liidetud kohtuasjades T-427/04 ja T-17/05,

Prantsuse Vabariik, esindajad: G. de Bergues, R. Abraham ja S. Ramet, hiljem G. de Bergues, S. Ramet ja E. Belliard, seejärel G. de Bergues, E. Belliard ja A.-L. Vendrolini,

hageja kohtuasjas T-427/04,

France Télécom SA, asukoht Pariis (Prantsusmaa), esindajad: advokaadid A. Gosset-Grainville ja L. Godfroid, hiljem advokaadid L. Godfroid, S. Hautbourg ja M. van der Woude,

hageja kohtuasjas T-17/05,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: J. Buendía Sierra ja C. Giolito,

kostja,

mille ese on nõue tühistada komisjoni 2. augusti 2004. aasta otsus 2005/709/EÜ, mis käsitleb Prantsusmaa poolt France Télécomile antavat riigiabi (ELT 2005, L 269, lk 30),

EUROOPA LIIDU ESIMESE ASTME KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees J. Azizi, kohtunikud E. Cremona ja S. Frimodt Nielsen (ettekandja),

kohtusekretär: ametnik C. Kristensen,

arvestades kirjalikus menetluses ja 18. novembri 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Õiguslik raamistik

1. *Riigiabi suhtes kohaldatavad õigusnormid*

1 EÜ artikli 87 lõige 1 sätestab, et kui EÜ asutamislepingus ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

2 EÜ artikli 88 lõige 2 sätestab, et kui Euroopa Ühenduste Komisjon leiab pärast asjassepuutuvatelt isikutelt selgituste küsimist, et riigi poolt või riigi ressurssidest antav abi ei sobi ühisturuga kokku EÜ artikli 87 järgi või et sellist abi kasutatakse valel eesmärgil, siis otsustab komisjon, et asjassepuutuv riik peab abi lõpetama või muutma seda komisjoni määratud tähtaja jooksul.

3 EÜ artikli 88 lõige 3 sätestab:

„Komisjoni informeeritakse kõikidest plaanidest abi määramise või muutmise kohta piisavalt aegsasti, et ta võiks avaldada oma arvamuse. Kui komisjon leiab, et mingi selline plaan ei sobi ühisturuga kokku [EÜ] artikli 87 järgi, algatab ta viivitamata lõikes 2 ettenähtud menetluse. Asjassepuutuv liikmesriik ei tohi rakendada kavatsetud meetmeid enne, kui nimetatud menetluse järgi on tehtud lõplik otsus."

4 Nõukogu võttis EÜ asutamislepingu artikli 94 (nüüd EÜ artikkel 89) alusel 22. märtsil 1999 vastu määruse (EÜ) nr 659/1999, millega sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ […] artikli [88] kohaldamiseks (EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339).

5 Määruse nr 659/1999 artikkel 1 määratleb järgmised mõisted:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) *abi* – meede, mis vastab kõikidele [EÜ] artikli [87] lõikes 1 sätestatud kriteeriumidele;

b) *olemasolev abi* –

[…]

iv) abi, mida peetakse olemasolevaks abiks vastavalt artiklile 15;

[…]

c) *uus abi* – kogu abi, see tähendab abikavad ja individuaalne abi, mis ei ole olemasolev abi […];

d) *abikava* – mis tahes õigusakt, mille alusel võidakse ilma edasiste rakendusmeetmeteta anda individuaalset abi õigusaktis üldiselt ja abstraktselt määratletud ettevõtjatele, ja mis tahes õigusakt, mille alusel võidakse anda eriprojektiga sidumata abi ühele või mitmele ettevõtjale määramata ajaks ja/või määramata ulatuses;

e) *individuaalne abi* – abi, mida ei anta abikava raames, ja abikava raames antav abi, millest tuleb teatada;

f) *ebaseaduslik abi* – uus abi, mis on kehtestatud vastuolus [EÜ] artikli [88] lõikega 3;

[…]

h) *huvitatud pool* – mis tahes liikmesriik, isik, ettevõtja või ettevõtjate ühendus, kelle huve võib abi andmine mõjutada, eriti abi saaja, konkureerivad ettevõtjad ja ametiliidud.”

6 Määruse nr 659/199 artikli 7 lõikes 5, mida vastavalt selle määruse artikli 13 lõikele 1 kohaldatakse ebaseadusliku abi korral, on öeldud, et „negatiivse otsusega” tuvastatakse abi kokkusobimatus ühisturuga ning peatatakse selle rakendamine.

7 Määruse nr 659/1999 artikkel 14, mis reguleerib ebaseadusliku abi tagastamist, näeb ette järgmist:

„1. Kui ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, nõuab komisjon, et kõnealune liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, et abisaajalt abi tagasi saada (edaspidi „tagastamisotsus”). Komisjon ei nõua abi tagastamist, kui see on vastuolus ühenduse õiguse üldpõhimõttega.

2. Vastavalt tagastamisotsusele kuuluvad tagastatava abi hulka intressid, mille kohase määra kinnitab komisjon. Intressi makstakse ajavahemiku eest, mil ebaseaduslik abi oli abisaaja käsutuses, kuni selle tagastamise kuupäevani.

3. Ilma et see piiraks Euroopa Ühenduste Kohtu poolt vastavalt [EÜ] […] artiklile [242] tehtud korralduste kohaldamist, toimub tagastamine viivitamata ja vastavalt kõnealuse liikmesriigi siseriiklikus õiguses kehtivale korrale, tingimusel et see võimaldab komisjoni otsuse kohest ja tõhusat täitmist. Sel eesmärgil ja juhuks, kui toimub siseriikliku kohtu menetlus, peavad kõnealused liikmesriigid võtma kõik vajalikud ja nende vastavas õigussüsteemis kättesaadavad meetmed, sealhulgas ajutised meetmed, ilma et see piiraks ühenduse õiguse kohaldamist."

8 Vajadust kehtestada aegumistähtaeg, mille möödumisel ei saa ebaseaduslikku abi enam tagasi nõuda, käsitleb määruse nr 659/1999 põhjendus 14, kus on öeldud, et: „õiguskindluse tagamiseks on vaja ebaseadusliku abi suhtes kehtestada 10-aastane aegumistähtaeg, pärast selle möödumist ei tohi tagastamist nõuda."

9 Aegumistähtaega ja selle möödumise tagajärgi puudutavad eeskirjad on sätestatud määruse nr 659/1999 artiklis 15:

„1. Komisjonil on õigus abi tagasi nõuda kümne aasta jooksul.

2. Tähtaja kulg algab päevast, mil abisaajale antakse ebaseaduslikku abi kas individuaalse abina või abikava raames. Igasugune komisjonipoolne või komisjoni nõudmise peale liikmesriigipoolne ebaseadusliku abiga seotud tegevus katkestab nimetatud tähtaja kulgemise. Katkenud aegumistähtaja kulg algab iga kord uuesti. Tähtaja kulg peatub ajaks, mil komisjoni otsus on arutusel Euroopa Ühenduste Kohtus.

3. Abi, mille suhtes aegumistähtaeg on möödunud, loetakse olemasolevaks abiks."

2. *Komisjoni otsuste vastuvõtmist reguleerivad õigusnormid*

10 EÜ artikkel 219 sätestab eeskirjad, mis reguleerivad komisjoni poolt otsuste vastuvõtmist. Selles on öeldud:

„Komisjon teeb otsused [EÜ] artiklis 213 sätestatud liikmete arvu häälteenamusega.

Komisjoni istung on otsustusvõimeline ainult siis, kui sellest võtab osa kodukorraga ette nähtud arv liikmeid."

11 Komisjoni töökorra (EÜT 2000, L 308, lk 26; ELT eriväljaanne 01/03, lk 213) artikkel 1, mis käesoleval juhul kohaldamisele kuulub, on järgmine:

„Komisjon tegutseb ühiselt vastavalt käesolevatele reeglitele ning presidendi poolt sätestatud poliitilistele juhistele."

12 Komisjoni töökorra artikkel 4 täpsustab järgmist:

„Komisjoni otsused võetakse vastu:

a) koosolekutel

või […]

c) volitamise teel artikli 13 kohaselt […]”

13 Komisjoni töökorra artikli 13 teine lõik näeb ette:

„Komisjon võib presidendi nõusoleku korral samuti anda ühele või mitmele liikmele korralduse võtta vastu ükskõik millise dokumendi või ettepaneku lõplik tekst, mis esitatakse teistele institutsioonidele ja mille sisu on juba arutelude käigus kindlaks määratud.”

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

1. *France Télécomi loomine*

14 Hageja, France Télécom SA, on Prantsuse õiguse alusel asutatud äriühing, mille põhikirjajärgne eesmärk on eeskätt elektrooniliste sideteenuste osutamine siseriiklikult ja rahvusvahelistes suhetes, avalike teenuste alla kuuluvate ülesannete täitmine ning eelkõige universaalse avaliku telekommunikatsiooniteenuse osutamine, avalikkusele kättesaadavate elektrooniliste sidekanalite rajamine, arendamine ja käitamine ning kõigi raadioringhäälingu-, televisiooni- või multimeediateenuste edastamise võrkude rajamine ja käitamine.

15 Aastani 1990 kuulus France Télécomi tegevus ühe Prantsuse side- ja telekommunikatsiooniministeeriumi (PTT) direktsiooni töövaldkonna alla. France Télécom loodi 2. juuli 1990. aasta seadusega 90-568, mis reguleerib side- ja telekommunikatsioonivaldkonna avalike teenuste korraldust (loi 90-568, du 2 juillet 1990, relative à l'organisation du service public de la poste et des télécommunications; *Journal officiel de la République Française,* edaspidi *„JORF",* 8.7.1990, lk 8069), *sui generis* avalik-õigusliku juriidilise isikuna, mis tegutseb alates 1. jaanuarist 1991. 26. juuli 1996. aasta seadusega 96-660 riigiettevõtja France Télécom kohta (loi 96-660, du 26 juillet 1996, relative à l'entreprise nationale France Télécom (*JORF,* 27.7.1996, lk 11398) muudeti France Télécom alates 31. detsembrist 1998 riigi osalusega äriühinguks, mille kapital kuulus käesoleva kohtuasja aluseks olevate asjaolude toimumise ajal otseselt või kaudselt rohkem kui 50% ulatuses riigile. Seega oli France Télécom asutatud ja tema tegevust reguleeris seadus nr 90-568 ning lisaks kehtis tema suhtes – selles osas, milles see ei ole nimetatud seadusega vastuolus – aktsiaseltsidele kohaldatav õiguslik regulatsioon.

2. *France Télécomi maksustamine ettevõtlusmaksuga*

Ettevõtlusmaksu üldrežiim

16 Ettevõtlusmaks on kohalik maks, mis on reguleeritud seadusega ning mis on kodifitseeritud üldises maksuseadustikus (*code général des impôts*).

17 Üldise maksuseadustiku artiklite 1447-I ja 1478-I kohaselt tasuvad ettevõtlusmaksu igal aastal need füüsilised ja juriidilised isikud, kes on vastava aasta 1. jaanuaril hõivatud mittepalgalise kutsealase tegevusega.

18 Selle seadustiku artikli 1448 kohaselt määratakse ettevõtlusmaks vastavalt maksukohustuslaste maksejõulisusele, mida hinnatakse majanduslike kriteeriumide alusel, arvestades nende tegevuse mahtu maksu koguva omavalitsusüksuse territooriumil.

19 Järelikult on ettevõtlusmaks maks, mille baasiks ei ole mitte ettevõtja tegevuse tulemusena saadud tulu, vaid selleks on see suhtosa maksukohustuslase tootmisfaktorite – kapitali ja töö – väärtusest, mida ettevõtja kasutas käesoleva kohtuasja aluseks olevate asjaolude toimumise ajal igas kommuunis, kus maks oli kehtestatud.

20 Seega sätestab kõnesoleva seadustiku artikli 1467 lõige 1 – aastate 1994–2002 osas kehtestatud maksukohustuse suhtes kehtivas redaktsioonis –, et ettevõtte tulumaksuga maksustatud juriidiliste isikute puhul on ettevõtlusmaksu maksubaasiks maksuko-

hustuslasel ettevõtluse jaoks võrdlusperioodil kasutada olnud materiaalse põhivara tarbimisväärtus ning vastav proportsionaalne osa asjassepuutuval ajavahemikul makstud töötasudest.

21 Üldise maksuseadustiku artikli 1467 A kohaselt on juhtudel, kui majandusaasta langeb kokku kalendriaastaga, eespool punktis 20 mainitud asjassepuutuvaks ajavahemikuks maksustamisaastale eelnevale aastale eelnev aasta, või kui see nii ei ole, siis majandusaasta, mis on lõppenud maksustamisaastale eelnevale aastale eelnenud aastal.

22 Üldise maksuseadustiku artikkel 1473 täpsustab, et ettevõtlusmaks kehtestatakse igas kommuunis, kus maksukohustuslane omab ruume või maad, võttes aluseks seal asuva või paikneva vara tarbimisväärtuse ning töötajatele makstud töötasu.

23 Maksukohustuslase kohustus maksubaasi deklareerida tuleneb üldise maksuseadustiku artiklist 1477.

24 Maksubaasi suhtes kohaldatavad maksumäärad määrab igaks aastaks kindlaks maksu koguva omavalitsusüksuse volikogu – st põhimõtteliselt kommuunide, departemangude ja piirkondade esinduskogud – üldise maksuseadustiku artiklis 1636B *e* ja sellele järgnevates artiklites ette nähtud korras.

France Télécomi suhtes kohaldatavad õigusnormid

Üldisest maksuõigusest tulenev maksukohustuse põhimõte

25 Seaduse 90-568, mille alusel loodi France Télécom (vt eespool punkt 15) ja La Poste, IV peatükis on ette nähtud maksustamisalased erisätted.

26 Nimetatud seaduse artikkel 18 sätestab, et kui välja arvata artiklites 19 ja 21 sätestatud erandid, kehtib France Télécomi suhtes riiklike ja kohalike maksude tasumise kohustus üldise maksuseadustiku artiklis 1645 ette nähtud tingimustel. Selle sätte kohaselt on France Télécom põhimõtteliselt kohustatud üldises maksuõiguses ettenähtud korras tasuma kõiki neid riiklikke ja kohalikke makse, mida on kohustatud tasuma samas valdkonnas tegutsevad eraõiguslikud ettevõtjad.

Kindlasummaline maks

27 Artikkel 19 näeb selle põhimõtte suhtes ette esimese, ajutise erandi. Selle sätte kohaselt oli France Télécom kuni 1. jaanuarini 1994 kohustatud tasuma vaid neid makse, mis on tegelikult riigi kanda. Järelikult ei kehtinud tema suhtes ei ettevõtte tulumaksu ega kohalike maksude, sh ettevõtlusmaksu tasumise kohustus. Vastutasuna pidi France Télécom aastate 1991–1993 osas tasuma riigieelarveseadusega (*loi de finance*) igaks aastaks kindlaks määratud kindlasummalist tasu summas, mille baasiks – enne iga-aastast kohandamist – on summa, mis nähtub 1989. aasta telekommunikatsiooni lisaeelarvest (edaspidi „kindlasummaline maks”).

Maksustamise erikord

28 Seaduse 90-568 artikkel 21 käsitles France Télécomi ja La Poste'i maksustamist kohalike maksudega alates aastast 1994.

29 Seaduse nr 90-568 artikli 21 punktist I tulenes, et alates aastast 1994 maksustatakse France Télécomi – erandina üldise maksuseadustiku artiklist 1473 (vt eespool punkt 22) – tema peamise tegevuskoha alusel.

30 Maks, mille puhul maksubaasi väljaarvutamisel kasutati üldises maksuseadustikus ette nähtud üldreegleid (artikli 21 punkt I 2), määrati kindlaks omavalitsusüksuste poolt eelneval aastal vastu võetud määrade alusel saadud riikliku kaalutud keskmise määra alusel (artikli 21 punkt I 4).

31 Lisaks kohaldati France Télécomile haldamiskulude osas 8% asemel 1,9% maksumäära – st tegemist on täiendava summaga, mida riik kogub nende kulutuste katteks, mida maksuameti teenistused kannavad seoses maksude väljaarvestamise ja ettevõtlusmaksu kogumisega omavalitsusüksuste jaoks.

32 Maksutulu pidi minema riigile või mis puudutab summat, mis ületab aastal 1994 tehtud makset ning mida igal aastal tarbimishinna indeksi alusel kohandatakse, siis *Fonds national de péréquation de la taxe professionnelle*'i (riiklik ettevõtlusmaksu fond) (artikli 21 punkt I 6).

33 Selline ettevõtlusmaksu suhtes kehtiv spetsiifiline maksustamiskord (edaspidi „maksustamise erikord") oli kodifitseerituna ära toodud üldise maksuseadustiku artiklis 1635*e*. Maksustamise erikorra kohaldamine ei olnud lõppkuupäevaga ajaliselt piiritletud.

34 Sellegipoolest nägi 30. detsembri 2002. aasta seaduse 2002-15752003. aasta riigieelarve seaduse kohta (loi 2002-1575, du 30 décembre 2002, portant loi de finances pour 2003) artikkel 29 France Télécomi puudutavas osas ette, et alates aastaks 2003 määratavast maksust erikorda enam ei kohaldata.

3. *Haldusmenetlus*

35 Omavalitsusüksuste ühendus, mis on loodud France Télécomi ja La Poste ettevõtlusmaksu tagasiviimiseks üldkohaldatava maksuõiguse reguleerimisalasse, esitas 13. märtsil 2001 komisjonile kaebuse, mille kohaselt kujutab maksustamise erikord endast ühisturuga kokkusobimatut riigiabi. Kaebaja viitas eeskätt maksutulu kaotusele, mis tuleneb sellest, et teatud kommuunide suhtes kohaldatakse riiklikku kaalutud keskmist maksumäära.

36 Komisjon otsustas 28. juunil 2001 avada selle kaebuse alusel maksustamise erikorra osas esialgse uurimismenetluse ning saatis Prantsuse Vabariigile seda puudutava teabenõude.

37 Prantsuse Vabariik vastas teabenõudele 26. septembri 2001. aasta kirjaga, kus märkis, et maksustamise erikord ei ole riigiabi, kuna sellega ei anta France Télécomile mitte mingisuguseid soodustusi ning riigi jaoks ei tähenda see ressurssidest ilmajäämist.

38 Komisjon tegi 30. jaanuaril 2003 otsuse algatada EÜ artikli 88 lõikes 2 ette nähtud ametlik uurimismenetlus, mis puudutaks eeskätt France Télécomi vabastamist ettevõtlusmaksust aastatel 1991–1993 ning maksustamise erikorda (edaspidi „algatamisotsus"). Algatamisotsusest teatati Prantsuse Vabariigile 31. jaanuari 2003. aasta kirjas. Prantsusmaa ametiasutuste taotlusel edastas komisjon 7. märtsil 2003 selle otsuse parandatud versiooni. Komisjon oli algatamisotsuses märkinud, et hinnangu-

liselt on France Télécomile antud soodustuse suuruseks 1 miljard Prantsuse franki aastas alates aastast 1994 (punktid 73 ja 74). Algatamisotsus avaldati 12. märtsil 2003 (ELT C 57, lk 5).

39 Prantsuse Vabariik esitas algatamisotsust puudutavad märkused 4. aprillil 2003 ning 15. mail 2003. Prantsusmaa ametiasutused vaidlustasid eeskätt hinnangulise abisumma suuruse ning väitsid, et France Télécomi suhtes kehtivat maksustamise erikorda oleks tulnud vaadelda tervikuna, ning seega oleks komisjon pidanud analüüsi käigus võtma arvesse kindlasummalist maksu, mida France Télécom oli kohustatud tasuma aastatel 1991–1993. Lisaks leidis Prantsuse Vabariik, et üldiselt ei olnud France Télécomi maksustamiskorra näol tegemist mitte maksuvabastusega, vaid maksude tasumise erirežiimiga, millel puudub seos riigiabi problemaatikaga. Prantsusmaa ametiasutused esitasid selles kirjas ka esimese hinnangu (edaspidi „15. mai 2003. aasta hinnang"), mis oli koostatud statistiliste andmete alusel ning millest nähtus, et France Télécom oli ajavahemikul 1991–2002 tasunud makse ülemäära vähemalt 1,4 miljardi euro ulatuses (v.a maksusumma kohandamised).

40 Algatamisotsuse järel saatsid komisjonile ajavahemikus 21. märtsist 30. aprillini 2003 märkusi üksteist kolmandat huvitatud isikut. Seevastu France Télécom täiendavaid kirjalikke märkusi ei esitanud. Mainitud märkused saadeti Prantsuse Vabariigile 16. mai 2003. aasta kirjas. Prantsusmaa ametiasutused esitasid neid märkusi puudutavad kommentaarid 30. juuni ja 29. juuli 2003. aasta kirjades.

41 Seepeale saatsid komisjonile uut teavet mitmed kolmandad huvitatud isikud. Komisjon palus 11. septembri 2003. aasta kirjas Prantsuse Vabariigile täiendavaid selgitusi. Prantsusmaa ametiasutused vastasid sellele taotlusele 20. oktoobri 2003. aasta kirjaga. Prantsuse Vabariigile saadeti uus teabetaotlus 11. novembri 2003. aasta kirjas, millele viimati nimetatu vastas 4. detsembril 2003. Komisjon esitas järgneva uue teabetaotluse 12. jaanuari 2004. aasta kirjaga.

42 22. jaanuaril 2004 toimus komisjoni, Prantsuse Vabariigi ja France Télécomi esindajate kohtumine.

43 Prantsuse Vabariik teatas 26. jaanuari 2004. aasta kirjas komisjonile France Télécomi poolt aasta 2003 osas ettevõtlusmaksuna tasutud summa suuruse. Nimetatud summa osutus väiksemaks kui see hinnanguline summa, mis võeti aluseks 15. mai 2003. aasta hinnangu koostamisel.

44 Komisjon edastas 2. veebruari 2004. aasta kirjaga Prantsuse Vabariigile uue teabetaotluse, kes vastas sellele 16. veebruari 2004. aasta kirjaga.

45 Vahemikus 19. märts kuni 26. mai 2004 saabus kolmandatelt huvitatud isikutelt uusi märkusi. Need edastati Prantsuse Vabariigile 3. mail ja 14. juunil 2004.

46 1. juunil 2004 saatis komisjon Prantsuse Vabariigile teabetaotluse, mis puudutas muid võimalikke maksuvabastusi – peale vabastuse ettevõtlusmaksu ja ettevõtte tulumaksu tasumise kohustusest –, mis kehtisid France Télécomi suhtes aastatel 1991–1993.

47 16. juunil 2004 komisjoni ja France Télécomi esindajatega toimunud kohtumisel vastasid Prantsuse Vabariigi esindajad esialgse infona 1. juuni 2004. aasta kirjas toodud küsimusele.

48 France Télécom esitas omapoolsed märkused 22. juunil 2004.

49 23. juunil 2004 korraldati komisjoni, Prantsuse Vabariigi ja France Télécomi esindajate kohtumine.

50 France Télécom esitas uusi kirjalikke märkusi 30. juunil ja 2. juulil 2004.

51 Prantsuse Vabariik esitas 5. juuli 2004. aasta faksiga uue hinnangu – rõhutades temapoolsete hinnangute ligikaudsust –, mis puudutas aastatel 1994–2002 France Télécomi suhtes kohaldatud ettevõtlusmaksu režiimi finantstagajärgi (edaspidi „5. juuli 2004. aasta hinnang"). Sellest uuest hinnangust, mille puhul oli aluseks võetud France Télécomi poolt aasta 2003 osas ettevõtlusmaksuna tasutud summa, nähtus, et France Télécom oli sel perioodil tasunud makse ülemäära 1,7 miljardi euro ulatuses, arvestamata maksusumma kohandamisi.

52 Prantsuse Vabariik saatis 13., 15., 16. ja 19. juulil 2004 kaks selgitavat nooti ning lisateavet, mis puudutas eeskätt 5. juuli 2004. aasta hinnangu koostamise meetodit.

4. *Vaidlustatud otsus*

53 Komisjoni liikmete kolleegium kiitis 19. ja 20. juuli 2004 oma 1667. istungil heaks otsuse projekti, millega nenditi, et France Télécom on saanud maksustamise erikorrast tulenevalt aastatel 1994–2002 riigiabi (edaspidi „kõnesolev abi"), ning tegi konkurentsivaldkonna eest vastutavale volinikule ülesandeks võtta pärast „juriidilis-lingvistilist kontrolli" presidendi heakskiidu saanuna vastu otsuse lõplik prantsuskeelne – st autentne – versioon.

54 2. augustil 2004 võttis komisjon vastu otsuse K(2004) 3061 (lõplik), mis käsitleb Prantsusmaa poolt France Télécomile antavat riigiabi (edaspidi „vaidlustatud otsus"). Otsus edastati Prantsuse Vabariigile 3. augustil 2004. Prantsuse Vabariigile saadetud vaidlustatud otsuse versioonis esines võrreldes sama aasta 20. juulil komisjoni liikmete kolleegiumilt heakskiidu saanud versiooniga teatavaid erisusi.

55 France Télécom palus 8. septembril 2004 komisjonil saata talle see vaidlustatud otsuse projekt, mille komisjoni liikmete kolleegium heaks kiitis, ning see vaidlustatud otsuse versioon, mis saadeti Prantsuse Vabariigile.

56 Komisjoni peasekretariaadi teenistused teatasid 14. septembri 2004. aasta kirjas taotluse kättesaamisest ning andsid France Télécomile teada, et vastus saadetakse talle 15 tööpäeva jooksul, vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrusele (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, lk 43; ELT eriväljaanne 01/03, lk 331).

57 Kuna France Télécom ei olnud komisjonilt vastust saanud, esitas ta 28. oktoobril 2004 määruse nr 1049/2001 artikli 7 lõike 4 alusel uue, teistkordse taotluse.

58 Dokumendid, mida France Télécom oli soovinud saada, saadeti talle 11. novembril 2004.

59 19. jaanuaril 2005 saatis komisjon Prantsuse Vabariigile paranduse, milles oli muudetud 19. ja 20. juulil 2004 heaks kiidetud teksti.

60 Vaidlustatud otsuse parandatud versioon avaldati Euroopa Liidu Teatajas 14. oktoobril 2005 numbri 2005/709/EÜ all (ELT 2005, L 269, lk 30).

61 Komisjon asus vaidlustatud otsuses esmalt seisukohale, et kindlasummalist maksu, mis oli seaduse 90-568 artiklis 19 ette nähtud aastateks 1991–1993, võis käsitleda samade aastate osas tavapäraselt makstava ettevõtlusmaksu asendusena. Seega ei kujutanud sel perioodil kehtinud vabastus ettevõtlusmaksu tasumisest endast riigiabi (põhjendused 22–33 ja 53).

62 Seevastu on komisjon seisukohal, et aastatel 1994–2002 kehtinud maksustamise erikorra kaudu anti riigiabi, mis seisnes erinevuses selle maksu, mida France Télécom oleks pidanud maksma üldises maksuõiguses ette nähtud korras, ja tema poolt tegelikult ettevõtlusmaksuna tasutud maksete vahel (edaspidi „vähemmakstud maksusumma"). See uus abi, mida rakendati ebaseaduslikult, kuna rikuti EÜ artikli 88 lõiget 3, on pealegi ühisturuga kokkusobimatu. Järelikult tuleb see tagastada (vaidlustatud otsuse põhjendused 34–53).

63 Komisjon on maksustamise erikorra kvalifitseerimist riigiabina EÜ artikli 87 lõike 1 mõttes põhjendanud järgmiselt.

64 Esiteks on komisjon toonud välja põhjused, miks ta leiab, et Prantsusmaa ametiasutuste argument, mille kohaselt kompenseeris ajavahemikul 1994–2002 saadud soodustust rohkem kui küllaldaselt kindlasummaline maks, mida France Télécom oli kohustatud tasuma aastatel 1991–1993, tuleb tagasi lükata (vaidlustatud otsuse põhjendused 35–41).

65 Kõigepealt väidab komisjon, et seadusega 90-568 kehtestati kaks järjestikust ja eraldiseisvat maksurežiimi: esiteks aastatel 1991–1993 kohaldatav maksuvabastus, kus üldise maksuõigusega ette nähtud makse, sh ettevõtlusmaksu, asendas kindlasummaline maks; teiseks üldreeglist erandi sätestav erikord, mis viis ettevõtlusmaksu ebapiisava kohaldamiseni, mis kehtis alates aastast 1994 ning lõpetati aastal 2003 (vaidlustatud otsuse põhjendused 36–38).

66 Seejärel on komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 37 märkinud, et vastavalt kohtupraktikale ei saa ettevõttele antud abi kompenseerida samale ettevõttele pandud erilise maksukohustusega (Euroopa Kohtu 2. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas 173/73: Itaalia *vs*. komisjon, EKL 1974, lk 709).

67 Selle tulemusena asus komisjon seisukohale, et ei saa pidada lubatavaks seda, et France Télécomi väiksemat maksukohustust aastatel 1994–2002 võidaks kompenseerida aastatel 1991–1993 tasutud kindlasummalise maksuga, mille otsest seost ettevõtlusmaksuga ei oldud konkreetselt ette nähtud ei seaduse 90-568 ega selle maksu väljaarvutamise korraga (vaidlustatud otsuse põhjendus 38).

68 Lisaks on komisjon märkinud, et kõnealune kindlasummaline maks sarnaneb pigem majandustegevuse tulemuste alusel omanikule makstavate dividendidega kui maksuga. Neil asjaoludel oleks komisjon saanud vaid erandkorras nõustuda sellega, et niisugune maks kompenseerib France Télécomi suhtes aastatel 1991–1993 kehtinud täielikku vabastust ettevõtlusmaksu tasumise kohustusest. Õiguse tavapärase kohaldamise tulemusena oleks tulnud – vastupidi – järeldada, et niisugune maksuvabastus kujutab endast riigiabi, mille summa oleks tulnud juurde arvestada sellele summale („vähemmakstud maksusummale"), mille võrra oli France Télécom maksustamise erikorra alusel alates aastast 1994 makse vähem maksnud (vaidlustatud otsuse põhjendused 38 ja 39).

69 Lõpuks on komisjon leidnud, et seisukoht, mille kohaselt tuleks France Télécomi poolt riigile aastatel 1991–1993 tehtud maksed ja tema suhtes alates aastast 1994 kohaldatud madala maksumäära alusel tasutus summad n-ö tasaarveldada, eeldaks, et see summa,

mille France Télécom maksis aastatel 1991–1993 ning mis oli suurem kui üldises maksuõiguses ettenähtu, tuleks ümber kvalifitseerida maksukrediidiks, kuid seadus 90-568 seda ette ei näe. Niisugune *a posteriori* esitatud teoreetiline õigustus ei vasta ka tavapärasele Prantsuse maksuõigusele, vaid selle ainus eesmärk on vältida France Télécomile antud riigiabi tagasinõudmist (vaidlustatud otsuse põhjendus 40).

70 Teiseks on komisjon asunud seisukohale, et vahe, mille võrra France Télécom on maksu vähem tasunud, kujutab soodustust, mis on antud ressurssidest, mis oleksid pidanud laekuma riigieelarvesse, ning on seega riigi abi (vaidlustatud otsuse põhjendus 42).

71 Kolmandaks on komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 43 ja 44 märkinud, et ta ei saanud riigiabi andmist tuvastava otsuse tegemise etapis võtta France Télécomi saadud soodustuse kogusumma kindlaksmääramisel arvesse Prantsuse Vabariigi argumenti, mille kohaselt tuleks arvestada ettevõtte tulumaksu maksubaasi vähenemist, mis tulenes sellest, et ettevõtlusmaksuna tuli tasuda suuremaid summasid (Esimese Astme Kohtu 8. juuni 1995. aasta otsus T-459/93: Siemens *vs.* komisjon, EKL 1995, lk II-1675).

72 Neljandaks on komisjon – lükates tagasi Prantsuse Vabariigi argumendid, mille kohaselt ei saa kõnesolevat abi tagasi nõuda, kuna kohaldamisele kuuluvad määruse nr 659/1999 artiklis 15 ette nähtud aegumist reguleerivad sätted – asunud seisukohale, et kõnesolev abi on uus, mitte olemasolev abi (põhjendus 45).

73 Komisjon on esimese asjaoluna märkinud, et määruse nr 659/1999 artiklis 15 ette nähtud aegumistähtaja möödumise tagajärjel ei muutu uus abi olemasolevaks abiks, vaid see takistab komisjonil määrata niisuguse abi tagastamist, mille andmisest on möödunud üle 10 aasta (vaidlustatud otsuse põhjendused 46–48).

74 Teise asjaoluna väidab komisjon, et seadusega 90-568 nähti ette abikava ning et võimalik aegumine saab puudutada üksnes abi, mis anti selle kava raames, mitte seda abikava ennast. Seega hakkab aegumistähtaeg kulgema päevast, mil konkreetne individuaalne abi France Télécomile reaalselt üle anti, st iga aasta sellest kuupäevast, mil ettevõtlusmaks laekus (vaidlustatud otsuse põhjendus 49).

75 Komisjon on kolmanda asjaoluna lisanud, et aegumistähtaja kulgemise katkestas Prantsuse Vabariigile 28. juunil 2001 saadetud teabetaotlus (vaidlustatud otsuse põhjendus 50).

76 Sellest tulenevalt on komisjon järeldanud, et kuna teadaolevalt anti abi esimest korda aasta 1994 osas, st ajavahemik selle abi andmisest 28. juunini 2001 oli alla 10 aasta, siis tuleb kõnesolev abi täies ulatuses tagastada (vaidlustatud otsuse põhjendus 51).

77 Viiendaks on komisjon märkinud, et Prantsusmaa ametiasutused ei ole esitanud ühtegi konkreetset argumenti kõnesoleva abi ühisturuga kokkusobivuse tõendamiseks ning et tema teada ei esinenud ühtegi õiguslikku alust, mille põhjal oleks abi saanud ühisturuga kokkusobivaks tunnistada (põhjendus 52).

78 Sellest tulenevalt on komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 53 järeldanud esiteks seda, et France Télécomi suhtes ajavahemikul 1991–1993 kehtinud ettevõtlusmaksu kord ei kujuta endast riigiabi ning teiseks seda, et see summa, mille võrra France Télécom tasus aastatel 1994–2002 maksustamise erikorrast tulenevalt maksu vähem, kujutab endast ühisturuga kokkusobimatut riigiabi, mille rakendamine on olnud ebaseaduslik ning mis tuleb seega tagastada.

79 Sellegipoolest ei olnud võimalik kindlaks määrata tagastatava abi täpset summat, kuna Prantsusmaa ametiasutustelt haldusmenetluses saadud teave oli vastuoluline. Komisjon leidis, et abi tuleb tagastada summas, mis jääb vahemikku 798 miljonit eurot kuni 1,14 miljardit eurot ning lisaks viivisintressid (põhjendused 54–59).

80 Komisjon viitab vaidlustatud otsuse põhjenduses 54 maksude peadirektoraadi poolt novembris 2001 Prantsusmaa parlamendile esitatud aruandele, mille kohaselt „tooks [France Télécom'i] maksustamistingimuste järsk normaliseerumine ettevõtlusmaksu osas ning muutumatu maksumäära juures […] ettevõtte jaoks kaasa pea 198 miljoni euroni ulatuva maksustamise".

81 Lisaks tugines komisjon 15. mai 2003. aasta hinnangule, mille tulemused on tabeli kujul ära toodud vaidlustatud otsuse põhjenduses 54. Prantsuse Vabariigi poolt edastatud arvandmete kohaselt oli France Télécom üldise maksuõiguse alusel aastate 1994–2002 kohustatud teoreetiliselt tasuma makse kokku 8,362 miljardit eurot. Tegelikult tasus ettevõtja nende aastate osas maksustamise erikorra alusel makse kokku summas 7,222 miljardit eurot. Seega sai France Télécom aastatel 1994–2002 kasu 1,14 miljardit eurot, mis vastab nimetatud kahe summa vahele.

82 Lisaks on komisjon märkinud, et Prantsusmaa ametiasutused teatasid talle oma 29. jaanuari 2004. aasta kirjas France Télécomile üldise maksuõiguse alusel aastal 2003 kehtiva maksusumma (773 miljonit eurot) ning kinnitasid 15. mai 2003. aasta hinnangu põhjendatust (vaidlustatud otsuse põhjendus 55). Prantsusmaa ametiasutused vaidlustasid nende andmete usaldusväärsuse alles 16. ja 23. juunil 2003 toimunud nõupidamistel (vaidlustatud otsuse põhjendused 56 ja 57).

83 5. juulil 2004 esitasid Prantsusmaa ametiasutused uue hinnangu. Hinnangust nähtuvad senisest erinevad tulemused, mis on esitatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 58 ära toodud tabelis. Summat, mida France Télécom oleks teoreetiliselt pidanud üldise

maksuõiguse alusel aastate 1994–2002 osas tasuma, oli vähendatud 8,02 miljardi euroni. Seega oli France Télécomi kasu aastatel 1994–2002 nimetatud kahe summa vahena 798 miljonit eurot.

84 Prantsusmaa ametiasutustelt haldusmenetluses saadud vastuolulise teabe tõttu järeldas komisjon, et tal ei ole võimalik määratleda tagastatava abi summat, kuid et see jääb vahemikku 798 miljonist eurost kuni 1,14 miljardi euroni, millele lisanduvad viivisintressid. Komisjon leidis, et tagastava abi täpse summa kindlaksmääramine on lojaalse koostöö kohustusest tulenevalt Prantsusmaa ametiasutuste ülesanne vaidlustatud otsuse kohaldamise etapis (vaidlustatud otsuse põhjendused 59 ja 60).

85 Kõige eeltoodu tulemusena on vaidlustatud otsuse resolutiivosa järgmine:

„Artikkel 1

Riigiabi, mida Prantsus[e] [Vabariik] andis, rikkudes EÜ […] artikli 88 lõiget 3, ebaseaduslikult ettevõttele France Télécom ettevõtlusmaksu erikorra kaudu ajavahemikus 1. jaanuar 1994 kuni 31. detsember 2002 […], ei sobi kokku ühisturuga.

Artikkel 2

1. Prantsus[e] [Vabariik] võtab kõik vajalikud meetmed, et nõuda France Télécomilt tagasi esimeses artiklis määratletud abi.

2. Tagastamisnõue tuleb esitada viivitamata ning vastavalt siseriiklikus õiguses sätestatud menetlusele, niivõrd kui menetlus võimaldab käesoleva otsuse kohest ja tõhusat täideviimist.

3. Tagastatav abi sisaldab intresse alates abi soodustatud isiku käsutusse andmise kuupäevast kuni tagastamise kuupäevani.

[…]

Artikkel 3

Prantsus[e] [Vabariik] teavitab komisjoni kahe kuu jooksul alates käesoleva otsuse saamise kuupäevast meetmetest, mida ta kavatseb võtta ning mida ta on juba võtnud, et lepingulisi kohustusi täita. Selleks kasutab Prantsus[e] [Vabariik] käesoleva otsuse lisas leiduvat küsimustikku.

Artikkel 4

Käesolev otsus on adresseeritud Prantsuse Vabariigile.”

86 Komisjon esitas 25. oktoobril 2006 liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi, milles palus Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Prantsuse Vabariik ei ole ettenähtud tähtaja jooksul vaidlustatud otsust täitnud, siis on nimetatud liikmesriik rikkunud selle otsuse artiklitest 2 ja 3, EÜ artikli 249 neljandast lõigust ning EÜ artiklist 10 tulenevaid kohustusi.

87 Kohtuasjas C-441/06: komisjon *vs.* Prantsusmaa 18. oktoobri 2007. aastal tehtud otsusega (EKL 2007, lk I-8887) tunnistas Euroopa Kohus komisjoni hagi põhjendatuks.

Menetlus ja poolte nõuded

88 Prantsuse Vabariik esitas hagi, mis saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 13. oktoobril 2004 ning mis registreeriti numbri T-427/04 all.

89 France Télécom esitas hagi, mis saabus Esimese Astme Kohtu kantseleisse 10. jaanuaril 2005 ning registreeriti numbri T-17/05 all.

90 France Télécom esitas Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 50 lõike 1 alusel taotluse liita kohtuasjad T-427/04 ja T-17/05 suulise menetluse ja kohtuotsuse tegemise jaoks; avaldus registreeriti Esimese Astme Kohtu kantseleis 23. mail 2008.

91 Komisjon ja Prantsuse Vabariik esitasid seda taotlust puudutavad märkused vastavalt 16. ja 19. juunil 2008.

92 Esimese Astme Kohtu kolmanda koja esimehe 19. septembri 2008. aasta määrusega liideti kohtuasjad T-427/04 ja T-17/05 vastavalt Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 50 lõikele 1 suulise menetluse ja kohtuotsuse tegemise jaoks.

93 Esimese Astme Kohus (kolmas koda) saatis ettekandja-kohtuniku ettekande alusel pooltele kirjalikud küsimused, mis puudutasid eespool punktis 88 viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa mõju käsitletavatele liidetud kohtuasjadele ning meetmeid, mida pooled on selle kohtuotsuse täitmiseks võtnud, ning otsustas avada suulise menetluse.

94 Pooled vastasid Esimese Astme Kohtu kirjalikele küsimustele ettenähtud tähtaja jooksul. Lisaks märkis Prantsuse Vabariik, et loobub hagis toodud viiendast väitest.

95 Poolte kohtukõned ja vastused Esimese Astme Kohtu suulistele küsimustele kuulati ära 18. novembri 2008. aasta kohtuistungil.

96 Esimese Astme Kohtu (kolmas koda) 24. märtsi 2009. aasta määrusega avati suuline menetlus uuesti, et esitada komisjonile küsimusi ning anda hagejatele võimalus

komisjoni vastuste kohta märkusi esitada. Komisjon ja France Télécom esitasid omapoolse vastuse ja märkused selleks ette nähtud tähtaja jooksul.

97 Prantsuse Vabariik ja France Télécom paluvad Esimese Astme Kohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

98 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

– jätta hagid põhjendamatuse tõttu läbi vaatamata;

– mõista kohtukulud välja hagejatelt.

Õiguslik käsitlus

1. *Kokkuvõte tühistamisväidetest*

99 Prantsuse Vabariik esitab oma hagi põhjendamiseks neli väidet. Esimese väite kohaselt on komisjon teinud ilmse hindamisvea ning rikkunud õigusnormi, kui järeldas, et aastatel 1994–2002 kehtinud maksustamise erikord andis France Télécomile soodustuse. Prantsuse Vabariigi teine väide puudutab tema kaitseõiguste rikkumist. Kolmandaks väidab Prantsuse Vabariik, et kuna vaidlustatud otsusega on määratud kõnesoleva abi tagastamine, on sellega rikutud määruse nr 659/1999 artiklit 15. Neljas väide, mis puudutab teise võimalusena esitatud nõudeid, tugineb asjaolule, et kuna vaidlustatud otsusega on määratud kõnesoleva abi tagastamine, rikub see õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet.

100 France Télécom esitab oma hagi põhjendamiseks viis väidet. Esimene väide puudutab tema kaitseõiguste rikkumist. Teise väitega, mis jaguneb neljaks osaks, väidab France Télécom, et komisjon on seoses vaidlustatud otsusega teinud kolm ilmset hindamisviga ning rikkunud õigusnormi, kui järeldas, et France Télécom on saanud soodustuse. Kolmanda väite kohaselt on rikutud määruse nr 659/1999 artiklit 15. Neljas väide, mis tugineb sama määruse artikli 14 rikkumisele, jaguneb kaheks osaks. Esimene osa puudutab õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumist, kuna abi, mille tagastamise on otsusega määratud, ei kujuta endast riigiabi, ning teine puudutab õiguskindluse põhimõtte rikkumist, kuna tagastatava abi summat ei saa kindlaks määrata. Viiendas väites kinnitab France Télécom, et nende muudatustega, mida konkurentsiküsimustega tegelev volinik on teinud vaidlustatud otsusesse pärast selle vastuvõtmist komisjoni liikmete kolleegiumi poolt ja mis ei puuduta ei ortograafilisi ega grammatilisi aspekte, on rikutud komisjoni otsuste vastuvõtmist reguleerivaid eeskirju.

101 Esimese Astme Kohus leiab, et esmalt on otstarbekas uurida France Télécomi viiendat väidet, mis puudutab komisjoni otsuste vastuvõtmist reguleerivate eeskirjade rikkumist.

2. *Komisjoni otsuste vastuvõtmist reguleerivate eeskirjade järgimine*

Poolte argumendid

102 France Télécom asub viiendas väites seisukohale, et kuna komisjon on andnud konkurentsiküsimustega tegelevale volinikule õiguse viia läbi vaidlustatud otsuse lõpliku versiooni „juriidilis-lingvistiline kontroll" ega ole niisuguse volituse kasutamist kontrollinud, siis on komisjon rikkunud kollegiaalsuse põhimõtet.

103 France Télécom leiab, et kollegiaalsuse põhimõte, mis tuleneb EÜ artiklist 219, põhineb sellel, et komisjoni liikmed osalevad otsusetegemises võrdsetel alustel. Seega pärast seda, kui komisjoni liikmete kolleegium on otsuse teksti formaalselt vastu võtnud, võib seda üksnes puhtortograafiliselt või -grammatiliselt kohandada, kuna mis tahes muude muudatuste tegemine on komisjoni kui kollegiaalse organi ainupädevuses (Euroopa Kohtu 15. juuni 1994. aasta otsus kohtuasjas C-137/92 P: komisjon *vs*. BASF jt, EKL 1994, lk I-2555, punkt 68).

104 France Télécom väidab, et käesoleval juhul ei ole neid eeskirju järgitud, kuna komisjoni liikmete kolleegiumi poolt 20. juulil 2004 toimunud 1667. istungil heaks kiidetud versiooni ja Prantsuse Vabariigile 3. augustil 2004 edastatud versiooni võrdlemisel ilmneb kaks olulist muudatust, mis lähevad puhtortograafilistest ja -grammatilistest kohandustest tunduvalt kaugemale.

105 Esiteks sisaldab vaidlustatud otsuse teatatud versiooni põhjendus 55 järgmist lauset, mida kolleegiumilt heakskiidu saanud versioonis ei olnud:

„Komisjon märgib, et 29. jaanuari 2004. aasta kiri kinnitab 15. mai 2003. aasta kirjas toodud hindamismeetodi põhjendatust."

106 Teiseks on vaidlustatud otsuse teatatud versiooni põhjendusest 59 kustutatud sõna „indikatiivne" (pr k versioonis „indicatif"), millega tähistatakse vahemikku, mille raamesse kõnesoleva abi summa kindlasti jääb.

107 Need muudatused puudutavad vaidlustatud otsuse põhimõttelise tähtsusega õiguslikke aspekte, nimelt komisjoni poolt kasutatud hindamismeetodi usaldusväärsust, samas kui volinike kolleegium leidis, et ei suuda lõpliku täpsusega kindlaks määrata ei summat ega isegi mitte vahemikku, kuhu see asetub. France Télécom märkis vastuseks Esimese Astme Kohtu poolt suulise menetluse uue avamise järel esitatud kirjalikele küsimustele, et mõiste „indikatiivne" lisati kolleegiumi nõupidamisel kindla eesmärgiga. Seevastu vaidlustatud otsuse vastuvõetud versiooni põhjendusse 55 lisatud lause, millest võib välja lugeda, et Prantsuse Vabariik on nõustunud France Télécomi saadud soodustuse hindamise meetodite põhjendatusega, kujutab endast sisuliselt ebatäpset elementi, mida kolleegiumilt heakskiidu saanud tekstis ei esine. Seega muudavad otsusesse tehtud muudatused selle mõtet, mistõttu on rikutud „kollegiaalsuse põhimõtet".

108 France Télécom väidab repliigis, et vastavalt Esimese Astme Kohtu kohtupraktikale ei olnud komisjonil pärast menetluse algatamist õigust lihtsa tagasiulatuva toiminguga vaidlustatud otsuses sisalduvat sisulist viga kustutada.

109 Komisjon väidab, et erinevused, mis on leitud vaidlustatud otsuse kolleegiumilt heakskiidu saanud versiooni ja teatatud versiooni võrdlemisel, ei mõjuta otsuse sisu, kuna need ei muuda selle mõtet. Igal juhul võeti 19. jaanuaril 2005 vastu parandatud versioon ning saadeti samal päeval Prantsuse Vabariigile, kel oli võimalus võrrelda vaidlustatud otsuse teatatud versiooni teksti komisjoni liikmete kolleegiumi 1667. istungil heakskiidetud otsuse tekstiga.

110 Kohtuistungil põhjendas komisjon erinevusi komisjoni liikmete kolleegiumi poolt heakskiidetud otsuse eelnõu ja Prantsuse Vabariigile saadetud versiooni vahel sellega, et pärast eelnõu heakskiitmist toimunud „juriidilis-lingvistilise kontrolli" käigus võeti ekslikult aluseks üks teine versioon, st mitte see, mis oli esitatud kolleegiumile.

111 Komisjon väitis vastuseks Esimese Astme Kohtu poolt suulise menetluse uue algatamise järel esitatud kirjalikele küsimustele kõigepealt seda, et volinike kolleegium kiitis 19. ja 20. juulil 2004 heaks põhimõttelise versiooni ning tegi konkurentsiküsimuste eest vastutavale volinikule ülesandeks vormistada vaidlustatud otsuse lõplik versioon, mis peab saama presidendi nõusoleku, ja see vastu võtta.

112 Edasi väitis komisjon, et kuna formaalsed erinevused otsuse 19. ja 20. juuli 2004. aasta istungil heakskiidetud eelnõu ning vaidlustatud otsuse selle versiooni vahel, mis 2. augustil 2004 vastu võeti, ei puuduta ei faktilisi asjaolusid ega õiguslikke põhjendusi, millel see otsus põhineb, siis ei ole konkurentsiküsimuste eest vastutav volinik talle kolleegiumi poolt antud volituste mahtu ületanud.

113 Viimase asjaoluna märkis komisjon, et kuna vaidlustatud otsuse 2. augusti 2004. aasta redaktsioon võeti vastu õiguspäraselt, ei olnud parandusversiooni vastuvõtmine

õiguslikult nõutav. Komisjoni sõnul võis ta seega õigustatult 20. juulil 2004 kolleegiumi poolt heaks kiidetud eelnõu teksti korrigeerida, mida ta ka oma sõnade kohaselt tegi 19. juuli 2005. aasta parandusega, mis esitati kolleegiumile kinnitamiseks.

Esimese Astme Kohtu hinnang

114 Fakt on see, et komisjoni liikmete kolleegium kiitis 19. ja 20. juuli 2004. aasta istungil heaks vaidlustatud otsuse eelnõu, millega kõnesolev abi tunnistati ebaseaduslikuks ja ühisturuga kokkusobimatuks ning määrati selle tagastamine. Lisaks tegi kolleegium konkurentsivolinikule ülesandeks viia läbi otsuse „juriidilis-lingvistiline kontroll" ning võtta seejärel – presidendi heakskiidul – vastu otsuse lõplik prantsuskeelne – st autentne – versioon. Vaidlustatud otsus võeti vastu 2. augustil 2004 ning saadeti Prantsuse Vabariigile 3. augustil 2004.

115 Pooled on üksmeelel – ning kohtuasja materjalidest nähtub –, et see vaidlustatud otsuse versioon, mis saadeti 3. augustil 2004 Prantsuse Vabariigile, on teatavate üksikasjade poolest komisjoni liikmete kolleegiumi poolt 19. ja 20. juuli 2004. aasta istungil heakskiidetud versioonist erinev. Samuti on selge, et lahknevused kaotati 19. jaanuari 2005. aasta parandusega. Samal päeval, st pärast hagide esitamist käesoleva kohtuasja algatamiseks, saatis komisjon Prantsuse Vabariigile vaidlustatud otsuse konsolideeritud versiooni, mis hõlmas neid parandusi.

116 EÜ artikkel 219 näeb ette, et komisjon võtab otsuseid vastu liikmete häälteenamusega. Sellisena kehtestatud kollegiaalsuse põhimõtte aluseks on komisjoni liikmete võrdväärne osalemine otsuste vastuvõtmisel ning ennekõike tuleneb sellest põhimõttest, et otsuseid tuleb kollektiivselt kaaluda ja et kõik kolleegiumi liikmed kannavad kollektiivset poliitilist vastutust vastuvõetud otsuste eest (Euroopa Kohtu 23. septembri 1986. aasta otsus kohtuasjas 5/85: AKZO Chemie ja AKZO Chemie UK *vs*. komisjon, EKL 1986, lk 2585, punkt 30).

117 Kuigi komisjon võib – siiski ilma kollegiaalsuse põhimõtet rikkumata – teha ühele oma liikmetest ülesandeks võtta vastu teatavate kategooriate juhtimis- ja haldusmeetmeid (eespool punktis 116 viidatud kohtuotsus AKZO Chemie ja AKZO Chemie UK *vs.* komisjon, punkt 37), eeldavad otsused, millega komisjon võtab seisukoha riigiabi olemasolu, selle ühisturuga kokkusobimise ja selle tagastamise vajaduse küsimuses, keerukate faktiliste ja õiguslike küsimuste uurimist, ning põhimõtteliselt ei saa neid kvalifitseerida juhtimis-või haldusmeetmetena (vt selle kohta Esimese Astme Kohtu 27. aprilli 1995. aasta otsus kohtuasjas T-435/93: ASPEC jt *vs.* komisjon, EKL 1995, lk II-1281, punktid 103–114). Sellest järeldub, et kuna seda liiki otsuste puhul, mis peavad olema põhjendatud vastavalt EÜ artiklile 253, moodustavad nende resolutiivosa ja põhjendused lahutamatu terviku, on üksnes kolleegiumil – vastavalt kollegiaalsuse põhimõttele – volitused teha otsus nii ühe kui teise vastuvõtmiseks (vt analoogia alusel eespool punktis 103 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* BASF jt, punktid 66 ja 67).

118 Seega juhul, kui tegemist on otsustega, millega tuvastatakse riigiabi olemasolu ja hinnatakse selle kokkusobivust ühisturuga, peab nende lõpliku versiooni põhimõtteliselt vastu võtma komisjoni liikmete kolleegium. Pärast niisugust vastuvõtmist võib otsuse teksti teha üksnes puhtortograafilisi ja -grammatilisi parandusi, kuna mis tahes muude muudatuste tegemine on komisjoni kui kollegiaalse organi ainupädevuses (vt analoogia alusel eespool punktis 103 viidatud kohtuotsus komisjon *vs*. BASF jt, punkt 68).

119 Sellegipoolest ei ole välistatud, et – nagu pealegi on ette nähtud komisjoni kodukorra artikli 13 teises lõigus (redaktsioonis, mis oli kohaldatav vaidlustatud otsuse vastuvõtmise kuupäeval) (EÜT 2000, L 308, lk 26) – komisjoni liikmete kolleegium teeb ühele või mitmele volinikule ülesandeks võtta vastu otsuse lõplik tekst, kui otsuse sisu on kolleegiumi nõupidamistel kindlaks määratud. Kui kolleegium niisugust võimalust kasutab, peab ühenduste kohus, kes peab otsustama niisuguste volituste teostamise õiguspärasuse üle, kontrollima, kas võib asuda seisukohale, et kolleegiumi tehtud otsus hõlmab kõiki selle otsuse faktilisi ja õiguslikke aspekte (vt selle kohta eespool punktis 117 viidatud kohtuotsus ASPEC jt *vs*. komisjon, punkt 122).

120 Käesolevas asjas nähtub 19. ja 20. juulil 2004 toimunud komisjoni liikmete kolleegiumi 1667. istungi protokollist, et kolleegium kiitis heaks kõnesolevat abi käsitleva otsuse „dokumendis K(2004) 2651/12 esitatud kujul" ning „tegi [konkurentsiküsimuste eest vastutavale volinikule] ülesandeks viia läbi [kõnesoleva otsuse] „juriidilis-lingvistiline kontroll" ning võtta seejärel – [presidendi] heakskiidul – vastu otsuse lõplik prantsuskeelne – st autentne – versioon." Seega, vaidlustatud otsuse see versioon, mis võeti vastu 2. augustil 2004 ning saadeti järgmisel päeval Prantsuse Vabariigile, erines komisjoni liikmete kolleegiumi poolt heakskiidetud eelnõust vähemalt kahes punktis. Seega tuleb kontrollida, kas – nagu väidab France Télécom – need erinevused on laadilt sisulised, mis tähendab, et sel juhul ei saa väita, et komisjoni liikmete kolleegiumi tehtud otsus hõlmab kõiki selle otsuse faktilisi ja õiguslikke aspekte.

121 Esiteks on vaidlustatud otsuse 2. augustil 2004 vastu võetud versiooni põhjenduse 55 lõpus ära toodud järgmine lause, mida komisjoni liikmete kolleegiumi heakskiidetud versioonis ei esine:

„Komisjon märgib, et 29. jaanuari 2004. aasta kiri kinnitab 15. mai 2003. aasta kirjas toodud hindamismeetodi põhjendatust."

122 Teiseks on 2. augustil 2004 vastu võetud versioonis põhjendusest 59 kustutatud sõna „indikatiivne" (pr k „indicatif"), mis esineb komisjoni liikmete kolleegiumi poolt heakskiidetud versioonis lauses „komisjon […] on arvamusel, et [France Télécom] sai riigiabi, mille puhastulu [edaspidi on mõiste „puhastulu" asemel kasutatud täpsemat vastet „indikatiivne summa"] jääb vahemikku 798 ja 1140 miljonit eurot".

123 Esmalt tuleb nentida, et komisjoni poolt kohtuistungil tehtud avalduste kohaselt, mida toetavad dokumendid, mille komisjon on esitanud istungi järel talle esitatud küsimustele antud vastuste lisana (vt eespool punkt 111), tulenevad vaidlustatud otsuse 2. augustil 2004 vastu võetud versiooni ja komisjoni liikmete kolleegiumi poolt 26. juulil 2004 heaks kiidetud eelnõu vahelised erinevused sellest, et pärast kolleegiumi nõupidamist läbi viidud „juriidilis-lingvistilise kontrolli" käigus võeti ekslikult aluseks

üks teine versioon, st mitte see, mille kolleegium oli heaks kiitnud. Sellegipoolest nähtub komisjoni liikmete kolleegiumi 1667. istungi protokolli sõnastusest, et kolleegium ei soovinud vastu võtta vaidlustatud otsuse lõplikku versiooni, vaid tegi selle lõpliku viimistlemise ülesandeks konkurentsiküsimuste eest vastutavale volinikule, kes pidi ühtlasi otsuse teksti kooskõlastama komisjoni presidendiga.

124 Sellega seoses tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse 2. augustil 2004 vastu võetud versiooni põhjenduse 55 lõppu lisatud lause on selle konteksti arvestades üksnes kommentaar, mis toetab eelnevas lauses väljendatud ideed, mille kohaselt Prantsuse ametiasutused „rõhutasid, et varasemate aastate vastava summa ümberarvestamine eurodesse kinnitas ja tugevdas nende seisukohta, kuna näitas France Télécomi enammaksustamist võrreldes üldise maksuõigusega". Kõnealuse lause hilisem lisamine ei muutnud sisuliselt vaidlustatud otsuse põhjendusi ei faktiliselt ega õiguslikult.

125 Samuti ei ole mõiste „indikatiivne" ärajätmisel vaidlustatud otsuse 2. augustil 2004 vastu võetud versiooni põhjendusest 59 sisulist mõju. Euroopa Kohus on vaatamata asjaolule, et vaidlustatud otsuse parandatud versiooni põhjenduses 59 on kasutatud sõna „indikatiivne", asunud seisukohale, et selles punktis märgitud miinimumsummat tuleb mõista niisuguse abi minimaalse summana, mis kuulub tagastamisele. Edasi on Euroopa Kohus lükanud tagasi argumendi, mille kohaselt on vaidlustatud otsuse põhjenduses 59 nimetatud summad üksnes indikatiivsed, mitte õiguslikult siduvad (eespool punktis 87 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, punktid 31, 33 ja 35).

126 Pealegi ei vasta tõele France Télécomi poolt komisjoni vastuste kohta esitatud märkustes sisalduv asjaolu, et kolleegium „lisas" heakskiidetud versiooni teksti sõna „indikatiivne". Tegelikult oli see sõna kasutusel juba kolleegiumile esitatud versioonis, mida tõendavad dokumendid, mille komisjon vastuseks Esimese Astme Kohtu küsimustele edastas.

127 Neil asjaoludel ei ole sõna „indikatiivne" ärajätmine vaidlustatud otsuse vastuvõetud versiooni põhjendusest 59 komisjoni liikmete kolleegiumi selgelt väljendatud tahtega vastuolus ning sellega ei ole vaidlustatud otsuse põhjendusi mitte mingil moel sisuliselt muudetud.

128 Seega, kuna formaalsed erinevused vaidlustatud otsuse 2. augustil 2004 vastu võetud versiooni ning komisjoni liikmete kolleegiumi poolt 19. ja 20. juulil 2004 heakskiidetud versiooni vahel ei mõjuta vaidlustatud otsuse kohaldamise ulatust, võib asuda seisukohale, et kolleegiumi tehtud otsus hõlmab kõiki selle otsuse faktilisi ja õiguslikke aspekte (vt selle kohta eespool punktis 117 viidatud kohtuotsus ASPEC jt *vs*. komisjon, punkt 122). Järelikult puudub alus France Télécomi väitel, et konkurentsivolinik on – presidendi nõusolekul tegutsedes – ületanud talle kolleegiumi poolt antud volituste piire ning et seetõttu on vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel rikutud kollegiaalsuse põhimõtet.

129 Neil asjaoludel võis komisjon – kuigi ta ei olnud selleks kohustatud –, ja nagu ta ka tegi, muuta kolleegiumi 19. ja 20. juuli 2004. aasta istungil heaks kiidetud põhimõttelise versiooni teksti volinike kolleegiumi poolt vastu võetud parandusega ning saata adressaadile neid parandusi hõlmav konsolideeritud versioon vaidlustatud otsusest, ning seda ka pärast seda, kui hagejad olid esitanud hagid käesoleva kohtuasja algatamiseks.

130 Seega tuleb France Télécomi viies väide tagasi lükata.

3. *Prantsuse Vabariigi kaitseõiguste järgimine*

Poolte argumendid

131 Prantsuse Vabariigi teise väite kohaselt on komisjon vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel rikkunud võistlevuse põhimõtet ning rikkunud tema kaitseõigusi.

132 Prantsuse Vabariik meenutab, et väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et kaitseõiguse tagamine mis tahes isiku suhtes algatatud menetluses, kus võidakse teha tema huve kahjustav lahend, kujutab endast ühenduse õiguse aluspõhimõtet ning see peab olema tagatud ka erieeskirjade puudumisel. Selle põhimõtte kohaselt on nõutav, et isikul, kelle suhtes komisjon on algatanud haldusmenetluse, oleks nimetatud menetluse jooksul reaalne võimalus esitada oma seisukoht komisjoni esitatud faktide ja asjaolude tegelikkusele vastavuse ja asjakohasuse ning dokumentide kohta, mida komisjon kasutab väidetava ühenduse õiguse rikkumise tõendamiseks (vt Euroopa Kohtu 10. juuli 1986. aasta otsus kohtuasjas 40/85: Belgia *vs*. komisjon, EKL 1986, lk 2321, punkt 28).

133 Prantsuse Vabariik väidab, et pärast seda, kui komisjon oli seaduse 90-568 artiklitega 18–21 ette nähtud režiimi kvalifitseerinud algatamisotsuses „erandliku maksustamiskorrana", tugines ta kindlasummalise maksu osaliselt mittemaksulisele laadile, et keelduda perioodi 1991–1993 osas perioodi 1994–2002 alusel tehtavast tasaarvestusest. Argumenti, mille kohaselt kindlasummaline maks kujutab endast osaliselt majandustegevuse tulemuste alusel tehtavat makset, haldusmenetluses ei esitatud ning tal ei olnud võimalik selle kohta märkusi esitada. Kuna vaidlustatud otsus põhineb sellel argumendil, tuleb see otsus tühistada.

134 Prantsuse Vabariigi sõnul ei võimalda asjaolu, et haldusmenetluse raames oli tal võimalik arutada komisjoni esialgset seisukohta, mille kohaselt võis kindlasummalist maksu käsitleda täies ulatuses majandustegevuse tulemuste alusel tehtava maksena, lükata tagasi kaitseõigusele tuginevat väidet, kuna esiteks ei olnud komisjon vaidlustatud otsuses kõnealust maksu majandustegevuse tulemuste alusel tehtava maksena määratlenud, vaid oli asunud seisukohale, et tegemist on osaliselt maksu ja osaliselt majandustegevuse tulemuste alusel saadava summaga, ning teiseks mõjutas niisugune mitut aspekti hõlmav määratlus – mille osas ei saanud ta enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist arvamust avaldada – otsustavalt menetluse tulemust.

135 Komisjon nende väidetega ei nõustu.

Esimese Astme Kohtu hinnang

136 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et kaitseõiguste tagamine kõigis isiku vastu algatatud menetlustes, mille tulemusel võidakse teha isiku huve kahjustav lahend, on ühenduse õiguse aluspõhimõte. Selle põhimõtte kohaselt on nõutav, et isikul, kelle suhtes komisjon on algatanud haldusmenetluse, oleks nimetatud menetluse jooksul reaalne võimalus esitada oma seisukoht komisjoni esitatud faktide ja asjaolude tegelikkusele vastavuse ja asjakohasuse ning dokumentide kohta, mida komisjon kasutab väidetava ühenduse õiguse rikkumise tõendamiseks (eespool punktis 132 viidatud kohtuotsus Belgia *vs.* komisjon, punkt 28; Esimese Astme Kohtu 30. märtsi 2000. aasta otsus kohtuasjas T-65/96: Kish Glass *vs.* komisjon, EKL 2000, lk II-1885, punkt 32, ja 6. märtsi 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-228/99 ja T-233/99: Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-435, punkt 121).

137 Tuleb meenutada, et komisjon peab algatama ametliku uurimismenetluse, kui tal on pärast esialgset uurimist tõsiseid kahtlusi kõnesoleva meetme ühisturuga kokkusobi-

vuse suhtes. Sellest tuleneb, et komisjoni ei saa kohustada esitama menetluse algatamise teatises kõnealuse meetme lõplikku analüüsi. Kuid samas peab komisjon piisavalt määratlema tema poolt läbiviidava uurimise raamistiku, et liikmesriik, kelle suhtes menetlus on algatatud, saaks võtta seisukoha kõigi nende õiguslike ja faktiliste asjaolude suhtes, millele tuginedes teeb komisjon lõpliku otsuse kõnesoleva meetme ühisturuga kokkusobivuse kohta (vt selle kohta analoogia alusel Esimese Astme Kohtu 31. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas T-354/99: Kuwait Petroleum (Nederland) *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-1475, punkt 85).

138 Seega asjaolu, et komisjon on vaidlustatud otsuses muutnud analüüsi, mis puudutab kindlasummalise maksu määratlemist selle laadi alusel, saab tähendada Prantsuse Vabariigi kaitseõiguste rikkumist vaid juhul, kui andmed, mis sisalduvad vaidlustatud otsuses või mis on esitatud hiljem haldusmenetluses poolte ärakuulamise käigus, ei võimaldanud Prantsusmaa ametiasutustel kõigi vaidlustatud otsuses nimetatud faktiliste ja õiguslike asjaolude kohta vajalikus ulatuses seisukohta kujundada. Seevastu erinevused vaidlustatud otsuse ja algatamisotsuse vahel, mis tulenevad sellest, et komisjon on täielikult või osaliselt korranud Prantsuse Vabariigi esitatud argumente, ei tähenda seda, et rikutud oleks nimetatud liikmesriigi kaitseõigusi.

139 Tuleb nentida, et kuna komisjon on algatamisotsuse põhjenduses 63 märkinud, et kindlasummaline maks „sarnaneb pigem [France Télécomi] majandustegevuse tulemustelt kinnipeetava maksega kui ettevõtja suhtes kehtiva spetsiifilise ettevõtlusmaksu tasumise režiimiga", on ta andnud Prantsuse Vabariigile võimaluse selgitada haldusmenetluses nimetatud maksu olemust. Pealegi nähtub Prantsuse valitsuse poolt kohtuistungil tehtud avaldustest, et menetluse käigus leidis käsitlemist võimalus n-ö tasaarveldada ühelt poolt summad, mida mainitud liikmesriik on nimetatud kindlasummalise maksuna saanud ning mis väidetavalt kujutavad endast ülemäärast maksukoormust, ning teiselt poolt France Télécomi suhtes aastatel 1991–1993 kehtinud vabastus ettevõtlusmaksu tasumisest ja aastatel 1994–2002 kehtinud soodsamast maksustamiskorrast saadud kasu. Komisjon oli algatamisotsuses nimelt märkinud, et kindlasummalise maksu ja France Télécomi poolt aastatel 1991–1993 tasumisele kuulunud ettevõtlusmaksu tasaarveldamise teeb võimatuks just mainitud kindlasummalise maksu laad. Seega oli Prantsuse Vabariigil võimalik algatamisotsuses

ära toodud andmetele tuginedes vaidlustada seda, kuidas komisjon oli kavandanud kindlasummalist maksu kvalifitseerida.

140 Neil asjaoludel ei näita see, et komisjon, olles algatamisotsuses kavandanud mitte nõustuda sellega, et kindlasummalist maksu võiks selle laadist tulenevalt käsitleda maksuna, muutis vaidlustatud otsuses omapoolset analüüsi ning asus seisukohale, et mainitud maks on n-ö segatüüpi, osalt fiskaalne ja osalt mitte, et komisjon on rikkunud kohustust määratleda piisavalt tema poolt läbiviidava uurimise raamistik, et Prantsuse Vabariik saaks väljendada seisukohta kõigi nende õiguslike ja faktiliste asjaolude suhtes, mis kujutavad endast vaidlustatud otsuse põhjendusi.

141 Lisaks, nagu äsja öeldud, kuna komisjon vaidlustas algatamisotsuses võimaluse, et kindlasummalist maksu võiks käsitleda maksuna, siis oli ta esialgu seisukohal, et selle maksu n-ö kompenseerimist aastatel 1991–1993 tasumisele kuuluva ettevõtlusmaksuga ei saa esmapilgul vastuvõetavaks pidada ning et seega tuleb France Télécomi suhtes samadel aastatel kehtinud täielikku vabastust ettevõtlusmaksu tasumisest käsitleda riigiabina. Seevastu „segamääratlus", milleni komisjon vaidlustatud otsuses jõudis, andis talle aluse möönda võimalust, et kindlasummaline maks võib asendada France Télécomi poolt aastatel 1991–1993 tasumisele kuulunud ettevõtlusmaksu. Seega tulenevad vaidlustatud otsuse ja algatamisotsuse erinevused sellest, et komisjon aktsepteeris osaliselt Prantsuse Vabariigi poolt haldusmenetluses esitatud argumente, mis ei saa olla selle liikmesriigi kaitseõiguste rikkumine.

142 Siit järeldub, et Prantsuse Vabariigi väited tema kaitseõiguste rikkumise kohta ei ole põhjendatud ning seega tuleb tema teine väide tagasi lükata.

4. *France Télécomi menetlusõiguste järgimine*

Poolte argumendid

143 Kuigi France Télécom möönab, et huvitatud isikutel, keda komisjoni poolt riigiabi küsimuses algatatud menetlus puudutab, ei ole samu õigusi kui otsuse adressaadiks oleval liikmesriigil, on ta seisukohal, et rikutud on tema kaitseõigusi, mille tagamine isiku suhtes algatatud menetluses, kus võidakse teha tema huve kahjustav lahend, kujutab endast ühenduse õiguse aluspõhimõtet ning peab olema tagatud ka erieeskirjade puudumisel.

144 France Télécomi esimene väide puudutab asjaolu, et tal ei olnud võimalik esitada asjakohasel viisil märkusi kindlasummalise maksu „segaiseloomu" kohta, samas kui komisjon tugines sellele vaidlustatud otsuses kõnesoleva abi olemasolu tõendamisel (vaidlustatud otsuse põhjendused 31–33). Varem ei olnud komisjon ei algatamisotsuses, sellele järgnevates kirjalikes märkustes ega selle menetluse raames toimunud kohtumistel mõista andnud, et ta võib lähtuda selle maksu puhul määratlusest, et tegemist on osaliselt maksu ja osaliselt omanikule tehtava ülekandega. Vastupidi, algatamisotsuses oli see maks kvalifitseeritud fiskaalse maksuna ning komisjon oli asunud seisukohale, et seadusega 90-568 oli kehtestatud ühtne maksustamiskord aastateks 1991–2002 (vaidlustatud otsuse põhjendus 33). Seega põhineb vaidlustatud otsus faktidel ja hinnangutel, mille kohta France Télécom pole saanud arvamust avaldada. Seega ei saa komisjon talle ette heita, et ta ei esitanud algatamisotsuse järel kirjalikke märkusi, ning 2004. aasta juunis toimunud nõupidamistel ei käsitletud mitte tasaarveldamise küsimust, vaid nende eesmärk oli väidetava riigiabi summa väljaarvutamine.

145 Komisjon vaidlustab need väited.

Esimese Astme Kohtu hinnang

146 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et riigiabi puudutav haldusmenetlus algatatakse üksnes asjassepuutuva liikmesriigi suhtes. Abi saanud ettevõtjaid käsitletakse selle menetluse raames „huvitatud isikutena" (vt selle kohta eespool punktis 136 viidatud kohtuotsus Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen *vs*. komisjon, punkt 122, ja eespool punktis 137 viidatud kohtuotsus Kuwait Petroleum (Nederland) *vs.* komisjon, punkt 80).

147 Selle kohtupraktika kohaselt on huvitatud isikutel komisjoni jaoks põhiliselt teabeallika roll EÜ artikli 88 lõike 2 alusel algatatud haldusmenetluses. Sellest järeldub, et huvitatud isikud, kellel ei ole kaugeltki selliseid kaitseõigusi nagu isikutel, kelle suhtes menetlus on algatatud (vt eespool punkt 136), omavad ainult õigust olla haldusmenetlusse kaasatud niivõrd, kuivõrd see on antud juhul esinevaid asjaolusid arvestades asjakohane (Esimese Astme Kohtu 25. juuni 1998. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-371/94 ja T-394/94: British Airways jt *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-2405, punktid 59 ja 60, ning eespool punktis 136 viidatud kohtuotsus Westdeutsche Landesbank Girozentrale ja Land Nordrhein-Westfalen *vs*. komisjon, punkt 125).

148 Lisaks on kohus nentinud, et kuigi komisjoni ei saa kohustada esitama selle menetluse algatamise teatises kõnealuse abi lõplikku analüüsi, on siiski vajalik, et ta piisavalt määratleks läbiviidava uurimise raamistiku, et mitte muuta sisutühjaks huvitatud isikute õigust esitada oma märkusi (eespool punktis 137 viidatud kohtuotsus Kuwait Petroleum (Nederland) *vs.* komisjon, punkt 85).

149 Siiski ei lähe huvitatud isikute õigus teabe saamisele kaugemale õigusest olla komisjoni poolt ära kuulatud. Eelkõige ei tähenda see üldist õigust väljendada seisukohta kõigi

ametlikus uurimismenetluses tõstatatud ja põhimõttelist tähtsust omada võivates küsimustes (vt Esimese Astme Kohtu presidendi 4. aprilli 2002. aasta määrus kohtuasjas T-198/01 R: Technische Glaswerke Ilmenau *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-2153, punkt 84 ja seal viidatud kohtupraktika).

150 Neid põhimõtteid arvestades tuleb nentida, et algatamisotsus, millega kõnesolev abi konkreetselt piiritleti, avaldati Euroopa Liidu Teatajas (vt eespool punkt 38). Järelikult oli France Télécomil võimalik teada uurimismenetluse algatamisest ning talle oli seeläbi antud võimalus esitada märkusi, mida ta vajalikuks pidas.

151 Pealegi, kuna komisjon on algatamisotsuses märkinud, et kavatseb määratleda kindlasummalise maksu majandustegevuse tulemuste alusel tehtava maksena, on ta andnud France Télécomile võimaluse kõnealuse maksu iseloomu asjakohaselt selgitada (vt eespool punkt 139).

152 Mis puudutab argumenti, mis tugineb väidetavale vasturääkivusele ühelt poolt algatamisotsuse punktide 29 ja 33 ning teiselt poolt selle otsuse punkti 63 vahel, siis ka seda ei saa toetada. Kuigi komisjon on algatamisotsuse punktis 29 kasutanud väljendit „üldise maksuõigusega ettenähtust lahknev maksustamiskord", nähtub sellest otsusest tervikuna selgelt, et komisjon kavatses jätta juba ametliku uurimismenetluse algatamise staadiumis kõrvale võimaluse kindlasummalise maksu ja France Télécomi poolt aastate 1991–1993 osas tasumisele kuuluva ettevõtlusmaksu tasaarveldamiseks. Seega anti France Télécomile võimalus niisuguse tasaarveldamise võimalikkuse kohta märkuste esitamiseks.

153 Seega tuleb France Télécomi esimene väide tagasi lükata.

5. *Riigiabi olemasolu*

Poolte argumendid

Maksusüsteemi üldise ülesehitusega seotud põhjendused

154 France Télécom väidab teise väite esimeses osas seda, et maksustamise erikord oli põhjendatud maksusüsteemi üldisest ülesehitusest tulenevate asjaoludega ning et järelikult ei ole kõnesoleva meetme selektiivsust puudutav tingimus täidetud (Esimese Astme Kohtu 23. oktoobri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-346/99–T-348/99: Diputación Foral de Álava *vs.* komisjon, EKL 2002, lk II-4259, punkt 58). Lisaks on komisjon 1998. aastal avaldatud teatises riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta äriühingute otsese maksustamisega seotud meetmete suhtes (EÜT C 384, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 277) nentinud, et meetmeid, „mis tänu oma majanduslikele omadustele on vajalikud maksusüsteemi toimimiseks ja tõhususe tagamiseks", tuleks ilmtingimata pidada riigiabiks.

155 Maksustamise erikorra ainus eesmärk oli säilitada olukord, kus riigieelarvesse laekuks samavõrd vahendeid kui tulenes PTT-lt enne selle avalik-õiguslikuks isikuks muutmist ning takistada riigil kandmast neid üle kohalikele omavalitsusüksustele, arvestades kommuunidel alates aastast 1991 maksude kehtestamisel olnud raskusi. Seega olid need meetmed põhjendatud maksusüsteemi ülesehitusest tulenevalt ega kujutanud endast riigiabi.

156 Komisjon väidab, et selleks, et vastata küsimusele, kas niisugust valikulisi soodustusi kehtestavat meedet, nagu seda on maksustamise erikord, saab põhjendada süsteemi laadist või ülesehitusest tulenevate kaalutlustega, tuleb objektiivselt uurida Prantsuse maksusüsteemi üldiselt ning konkreetselt ettevõtlusmaksuga seonduvat korda. Selles osas on tõendamiskoormis liikmesriigil. Selles küsimuses kaalub see üles kohtujurist Ruiz-Jarabo Colomeri ettepaneku kohtuasjas C-6/97: Itaalia *vs.* komisjon, kus Euroopa Kohus tegi otsuse 19. mail 1999 (EKL 1999, lk I-2981 ja I-2983).

157 Prantsuse Vabariik ei ole ei haldusmenetluses ega Esimese Astme Kohtusse esitatud hagis väitnud, et käesolevas asjas võisid käsitlusel olla niisugused põhjendused nagu need, millele France Télécom teise väite esimeses osas tugineb. Komisjon ei näe omalt poolt ühtki põhjust kinnitada, et France Télécomi suhtes kehtestatud soodusrežiim tulenes Prantsusmaal seonduvalt ettevõtlusmaksu maksusüsteemiga kehtivatest nõuetest.

Kindlasummalise maksu liigitamine

158 Prantsuse Vabariik väidab esimese asjaoluna ning samuti kinnitab France Télécom oma teise väite teises osas, et see kindlasummaline maks, mida France Télécom oli vastavalt seaduse 90-568 artiklitele 18 ja 19 kohustatud aastatel 1991–1993 tasuma, on laadilt puhtalt fiskaalne maks.

159 Prantsuse Vabariik ja France Télécom väidavad kõigepealt, et seaduse 90-568 artiklid 18 ja 19, milles on käsitletud riigi üldeelarvesse minevat maksu, mida France Télécom oli kohustatud tasuma aastatel 1991–1993, kuuluvad IV peatükki „Maksustamine" ning nende eesmärk on reguleerida maksutulu, mis on võrreldav nende vahenditega, mis laekusid riigieelarvesse PTT kasumilt enne France Télécomi loomist.

160 Prantsuse Vabariik ja France Télécom viitavad Rahvusassamblee tootmis- ja kaubanduskomisjoni esindaja M. Fourré 11. aprilli 1990. aasta aruandele nr 1229, mis käsitleb eelnõu, mille põhjal võeti vastu seadus 90-568. Aruandest tuleneb, et seaduse 90-568 artiklis 19 ette nähtud erand üldise maksuõiguse kohaselt kehtivast maksustamiskorrast on õigustatud vajadusega tagada riigieelarvesse erimaksu kehtestamise teel niisuguste vahendite laekumine, mis on võrreldavad PTT poolt enne France Télécomi loomist tasumisele kuulunud maksuga. Pealegi pidi kõnealune maksustamise erikord kehtima teatud piiratud aja, mis oli käibe eeldatavat suurenemist arvestades vajalik selleks, et üldise maksuõiguse kohaselt France Télécomi suhtes kehtivate maksude tulemusena laekuks tulu summas, mis on võrreldav erimaksust saaduga.

161 Seega on seaduse 90-568 artiklis 19 ette nähtud kindlasummaline maks tulenevalt seda käsitlevate sätete asukohast nimetatud seaduses ning selle esemest laadilt fiskaalne. Ühtlasi asendab see kõiki teisi üldises maksuõiguses ette nähtud makse, mida France Télécom oleks pidanud maksma, kui kõnesolev maksustamise erikord puuduks. Pealegi on komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 28, 29 ja 36 nentinud, et kõnesoleval erimaksul on „tüüpilise maksu tunnused".

162 Edasi vaidlustavad Prantsuse Vabariik ja France Télécom komisjoni poolt vaidlustatud otsuse põhjenduses 27 antud hinnangu, millega spetsiaalne maks liigitatakse „ettevõtte kasumi kategooriasse".

163 Prantsuse Vabariik vaidlustab esiteks vaidlustatud otsuse põhjenduses 24 ära toodud hinnangu, mille kohaselt on kindlasummalise maksuna tasutu võrdne „PTT-lt 1989. ja 1990. aastal riigieelarvesse laekunud summadega".

164 PTT poolt kasumilt riigieelarvesse tehtava makse suurust reguleerivad liikmesriigi rahandusalased õigusnormid, mille kohaselt niisuguse erifondi eelarve nagu PTT eelarve ülejääk arvestatakse üldeelarvesse, ilma et see eeldaks spetsiaalseid juhtimisalaseid – dividendide maksmist käsitlevaid – või maksude kehtestamist puudutavaid otsuseid. Seevastu France Télécomi kui iseseisva avalik-õigusliku juriidilise isiku olukorda ei saa samastada varasema olukorraga, kus PTT oli riigi haldusasutuse rollis.

165 Teiseks on kindlasummaline maks puhtfiskaalne maks, mistõttu niisugune määratlus välistab selle, et tegemist võiks – kas või osaliselt – olla majandustegevuse tulemuste alusel tehtava maksega.

166 Esiteks oli otsus, millega kõnesolev maks kehtestati, laadilt seadusandlik, kuna maksustamise põhimõte oli ette nähtud seaduse 90-568 artiklis 19 ning igal konkreetsel

aastal tasutav maksusumma määrati iga aasta kindlaks riigieelarve seadusega. Seevastu dividendide jaotamiseks poleks olnud vaja seadust.

167 Teiseks ei saa dividendide summat ega majandustegevuse tulemuste alusel tehtava makse suurust määrata kindlaks enne vastava majandusaasta tulemuste selgumist. Kindlasummalise maksu maksimaalne summa oli kindlaks määratud seadusega 90-568, ning summa, mida France Télécom oli tegelikult kohustatud tasuma ja mis määrati kindlaks vastavalt aastate 1991–1993 riigieelarve seadustega, oli alati seaduse 90-568 artiklis 19 fikseeritud maksimaalne summa. Seevastu dividendide suurus sõltub majandusaasta tegelikest tulemustest.

168 Kolmandaks kanti kindlasummaline maks France Télécomi kuludesse, mis osutab selle maksu fiskaalsele iseloomule. Seevastu majandustegevuse tulemuste alusel tehtav makse ei mõjuta majandustulemusi endid, kuid vähendab omavahendeid.

169 Neljandaks – aastatel 1994–1996, mil France Télécom aktsiaseltsiks ümber kujundati, olid ettevõtja majandustegevuse tulemused (21,2 miljardit Prantsuse franki) kahekordistunud võrreldes aastatega 1991–1993 (10,1 miljardit Prantsuse franki). Sel perioodil France Télécom majandustegevuse tulemuste alusel mitte mingisuguseid makseid ei teinud.

170 Viiendaks ei ole komisjon millegagi põhjendanud vaidlustatud otsuse põhjenduses 31 toodud väidet, mille kohaselt oli spetsiaalne maks n-ö segatüüpi, osalt fiskaalne ja osalt ettevõtja kasumilt riigile vastavalt riigi osalusele tehtav makse.

171 Komisjon leiab, et see, kas kindlasummaline maks oli laadilt fiskaalne, ei oma tähtsust, kuna isegi kui eeldada, et see nii on, ei saa seda maksu tasaarveldada nende summadega,

mille võrra aastatel 1994–2002 makse vähem tasuti. Kindlasummaline maks, mida France Télécom oli kohustatud tasuma aastatel 1991–1993, asendas esiteks kõiki makse, mida France Télécomil oleks üldkorras tulnud tasuda, ning teiseks ei ole seda võimalik käsitleda ettevõtlusmaksuna, mida France Télécom oli kohustatud tasuma alates aastast 1994.

172 Kindlasummalise maksu laadi osas on komisjon seisukohal, et igal juhul on see fiskaalne üksnes osaliselt, ning vaidlustab kõik hagejate poolt selle kohta esitatud argumendid.

France Télécomi suhtes aastatel 1991–2002 kehtinud maksustamiskorra jagamatu iseloom

173 Prantsuse Vabariik väidab teise asjaoluna, et France Télécom on teise väite kolmandas osas kinnitanud, et seadusega 90-568 France Télécomi jaoks ette nähtud maksustamise erikord on laadilt üldine, kattes ajavahemiku 1991–2002 tervikuna, ning sellest ei nähtu võimuorganite tahe anda France Télécomile soodustusi.

174 Seadus 90-568 nägi alusest peale ette ühtse üldise maksusüsteemi, mida kohaldatakse kahes etapis. Esimesel etapil, aastatel 1991–1993, oli sellega kehtestatud makse – mis pidi asendama kõiki üldise maksuõiguse kohaselt tasumisele kuuluvaid otseseid makse, eelkõige ettevõtlusmaksu – ainus eesmärk vältida riigieelarvesse laekuva tulu kaotamist. Teises etapis, aastatel 1994–2002 – nagu Prantsusmaa ametiasutused on kinnitanud 26. septembri 2001. aasta vastuses komisjoni esimesele teabetaotlusele (vt eespool punkt 37) – maksustati France Télécomi ettevõtlusmaksuga tema peamise tegevuskoha alusel selleks, et vältida olukorda, kus riigieelarve tulu kantakse üle nendele kohalikele omavalitsusüksustele, kus France Télécom tegevuskohta omab,

mitte selleks, et anda France Télécomile soodustusi. Pealegi vaidlustati asjaolu, et aastatel 1994–2002 tasuti maksu vähem, alles tagantjärele (*a posteriori*).

175 Kuna seadus 90-568 nägi ette ühtse maksusüsteemi, on France Télécomi ettevõtlusmaksuga maksustamiseks hiljem kehtestatud kord laadilt jagamatu ning seetõttu tuleks neid analüüsi käigus üksteisega kõrvutada. Komisjon ongi seda teinud, märkides algatamisotsuses, et viidates „korrale" või „erandlikule korrale", mõtleb ta sellega „üleminekurežiimi ja lõplikku režiimi". Kuna esialgset korda ei ole sisuliselt muudetud, erinevad käesoleva kohtuasja aluseks olevad asjaolud neist, mis iseloomustasid liidetud kohtuasju T-195/01 ja T-207/01: Government of Gibraltar *vs.* komisjon, kus Esimese Astme Kohus tegi otsuse 30. aprillil 2002 (EKL 2002, lk II-2309, punkt 111).

176 Komisjon on seisukohal, et see, kas France Télécomi suhtes kehtis ühtne maksustamiskord, mis jagunes kaheks etapiks, või kaks järjestikust ja eraldiseisvat korda, ei oma tähtsust, kuna on selge, et aastast 1991 aastani 1993 kehtinud regulatsioon erines sellest, mida kohaldati aastast 1994 aastani 2002, ning isegi kui lähtuda eeldusest, et tegemist on ühe maksustamiskorraga, ei saa Prantsuse Vabariigi poolt välja pakutud tasaarveldamise ideed toetada.

Tasaarveldamise vajadus

177 Prantsuse Vabariik leiab kolmanda asjaoluna ning France Télécom väidab teise väite neljandas osas, et komisjon oleks pidanud tasaarveldama France Télécomi poolt aastatel 1991–1993 ülemäära tasutud maksu nende summadega, mille võrra France Télécom aastatel 1994–2002 maksu vähem tasus.

178 Esiteks vaidlustavad Prantsuse Vabariik ja France Télécom põhjendused, mille komisjon on esitanud vaidlustatud otsuse põhjendustes 38 ja 41, et keelduda tasaarveldamast France Télécomi poolt aastatel 1991–1993 ülemäära tasutud maksu nende summadega, mille võrra viimati nimetatu tasus aastatel 1994–2002 maksu vähem. Nad väidavad, et komisjoni viide eespool punktis 156 mainitud 19. mai 1999. aasta kohtuotsusele Itaalia *vs.* komisjon ning komisjoni 11. detsembri 2001. aasta otsusele 2002/581/EÜ Itaalia poolt pankadele antava riigiabi kohta (EÜT 2002, L 184, lk 27), ei ole asjakohane, kuna käesoleval juhul oli kindlasummaline maks laadilt sama ettevõtlusmaksuga, mille tasumise kohustus kehtis France Télécomi suhtes aastatel 1994–2002, ning kuna kõik need meetmed olid kehtestatud sama seadusega.

179 Pealegi on komisjon algatamisotsuse punktides 28, 33 ja 116 möönnud, et seadusega 90-568 nähti ette ühtne „erikord", ning komisjon on seeläbi ise täpsustanud, et on silmas pidanud ühtaegu „üleminekurežiimi" – st kindlasummalise maksuga seonduvaid meetmeid – ja „lõplikku režiimi" – st maksustamise erikorda.

180 Prantsuse Vabariik ja France Télécom väidavad teiseks, et kuna tegemist on meetmega, mis võidakse kvalifitseerida riigiabina, oli komisjonil kohustus viia selle mõju osas läbi üldine analüüs.

181 Kõigepealt viitavad Prantsuse Vabariik ja France Télécom sellele, et komisjon on juba varem, st 15. jaanuari 2002. aasta otsuses 2003/216/EÜ Prantsusmaa poolt Crédit mutuel'ile antava riigiabi kohta (ELT 2003, L 88, lk 39) kohaldanud mitut aastat hõlmavat tasaarveldamist, võttes arvesse kõiki *Livret bleu* mehhanismiga seotud tooteid ja makse.

182 Samuti on komisjon 21. aprilli 1999. aasta otsuses 2000/735/EÜ, mis käsitleb Madalmaade maksuameti hinnangut Philipsi ja Rabobanki vahelisele „tehnoliisingu"

kokkuleppele (EÜT 2000, L 297, lk 13), võtnud arvesse uuritava maksusüsteemi ajalist mõju tervikuna, kuid ilma et oleks kasutanud maksukrediidi mõistet.

183 Lisaks on komisjon ise kasutanud eri laadi maksukohustuste tasaarveldamist 20. juuli 1999. aasta otsuses 1999/676/EÜ Prantsusmaa poolt äriühingule Sécuripost antava eeldatava abi kohta (EÜT L 274, lk 37), ning on ka vaidlustatud otsuses nentinud, et nõustub ühelt poolt kindlasummalise maksu – mida ta käsitles „segatüüpi" maksuna, st osalt fiskaalse ja osalt mittefiskaalsena – ja teiselt poolt France Télécomi poolt aastatel 1991–1993 ettevõtlusmaksuna tasumisele kuulunud summade tasaarveldamisega.

184 Prantsuse Vabariik on üldisemal tasandil seisukohal, et kui tegemist on meetmetega, mida võidakse kvalifitseerida riigiabina vastavalt EÜ artikli 87 lõikes 1 määratletud kriteeriumidele, on komisjon kohustatud viima nende osas läbi üldise uurimise. Niisugune kohustus tuleneb nimetatud sätte eesmärgist. Kõikehõlmav uurimine on vajalik eeskätt selleks, et hinnata, kas kõnesolev meede võib kahjustada konkurentsi ja kas see annab soodustuse. Lisaks tuleneb kohustus viia seadusega 90-568 kehtestatud meetme osas läbi ajavahemikku 1991–2002 kattev kõikehõlmav uurimine läbi Esimese Astme Kohtu praktikast (Esimese Astme Kohtu 27. jaanuari 1998. aasta otsus kohtuasjas T-67/94: Ladbroke Racing *vs*. komisjon, EKL 1998, lk II-1, punkt 76).

185 Kolmandaks väidavad Prantsuse Vabariik ja France Télécom, et käesoleval juhul näitab maksustamiskorra kahte etappi puudutav tasaarveldamine, et France Télécom on ajavahemikul 1991–2002 tervikuna tasunud makse rohkem, kui üldise maksuõigusega on ette nähtud, ning et järelikult ei ole mitte mingisugust soodustust saanud.

186 Prantsuse Vabariik märgib, et komisjon on möönnud, et France Télécom tasus ajavahemikul 1991–2002 makse ülemääräses ulatuses, ning et tema hinnangul on see – st enammakstud – summa vähemalt 1,4 miljardit eurot, kuid võimalik, et üle 1,7 miljardi euro. Seega, kuna komisjon on asunud seisukohale, et France Télécom on

saanud soodustuse, mis kujutab endast riigiabi, on komisjon rikkunud õigusnormi ning teinud ilmse hindamisvea, mistõttu peaks Esimese Astme Kohus vaidlustatud otsuse tühistama.

187 France Télécom täpsustab kaht perioodi hõlmava tasaarveldamisega seoses siiski, et „summa, mille võrra aastatel 1994–2002 maksu väidetavalt vähem tasuti, on esitatud üksnes hinnanguna, mis ei võimalda mitte mingil moel reaalselt kindlaks teha, millises summas ta aastatel 1994–2002 väidetavalt abi sai."

188 Komisjon leiab, et Prantsuse Vabariigi ja France Télécomi nõutud tasaarveldamine viiks selleni, et kaoks vajalik vahetegemine riigil kui aktsionäril olevate kohustuste ja nende kohustuste vahel, mis võivad tal olla seetõttu, et ta on avalik-õiguslik isik.

189 Komisjon leiab, et kui niisugust tasaarveldamist lubada, muudaks see riigiettevõtetele antud abi kontrollimise praktikas võimatuks. Prantsuse Vabariigi ja France Télécomi poolt käesolevas asjas nõutud tasaarveldamine läheks kaugemale avaliku teenuse osutamisega seotud maksukohustusi ja sellega teenusega seotud tooteid hõlmavast tasaarveldamisest, mis oli käsitlusel asjas, kus komisjon võttis vastu otsuse 2003/216. Prantsuse Vabariigi esitatud teooria tähendaks seda, et tasaarveldamist tuleks pidada asjakohaseks ka juhul, kui ühelt poolt on tegemist äärmiselt madala ning teiselt poolt kõrge, kuid laadilt erineva maksukohustusega. Kohtupraktika kohaselt on niisugune tasaarveldamine välistatud (eespool punktis 66 viidatud 2. juuli 1974. aasta kohtuotsus Itaalia *vs*. komisjon, punkt 34).

190 Komisjon vaidlustab vastureplиigis Prantsuse Vabariigi kasutatud tõlgenduse, mille kohaselt ta olevat juba varem, st asjas, milles tegi otsuse 2000/735, kasutanud maksumeetme lühi- ja pikaajalise mõju tasaarveldamist. Komisjon väidab, et selles asjas käsitletud meetme puhul oli tegemist üksnes üldisesse maksuõigusesse kuuluvate eeskirjade kohaldamisega, mistõttu ta välistas võimaluse, et kõnealust meedet võiks pidada riigiabiks. Järelikult ei olnud selektiivsuse tingimus selles asjas täidetud.

Esimese Astme Kohtu hinnang

Soodustuse olemasolu

191 Käesolevas asjas on pooled eriarvamusel selles, kas maksustamise erikord andis France Télécomile soodustuse.

192 Komisjon on vaidlustatud otsuse põhjenduses 42 määratlenud soodustuse, mille France Télécom tema arvates sai, kui „erinevus[e] F[rance] T[élécomi] poolt reaalselt tasutud ettevõtlusmaksu ja selle ettevõtlusmaksu vahel, mis oleks kuulunud tasumisele üldise maksuõiguse sätete alusel ajavahemikus 1. jaanuar 1994 kuni 1. jaanuar 2003."

193 Hagejad ei ole kirjalikes märkustes sõnaselgelt vaidlustanud, et France Télécomi suhtes kehtis aastatel 1994–2002 väiksem maksukohustus, kuid heidavad komisjonile ette, et viimati nimetatu on toiminud lubamatult, käsitledes seda perioodi lahus perioodist, mil France Télécom oli kohustatud tasuma kindlasummalist maksu (1991–1993) ning järelikult ekslikult keeldunud viimast läbi tasaarveldust nende kahe ajavahemiku suhtes kehtinud maksukohustuse täitmisel tasutu vahel. Seevastu kohtuistungil väitis France Télécom, et arvutused, mille alusel komisjon tegi järelduse, et ettevõtja on aastatel 1994–2002 makse vähem tasunud, olid valed.

194 EÜ artikli 87 lõige 1 sätestab, et kui EÜ asutamislepingus ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peavad riigiabina kvalifitseerimiseks olema EÜ artikli 87 lõikes 1 nimetatud tingimused

täidetud kumulatiivselt (vt Euroopa Kohtu 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas C-280/00: Altmark Trans ja Regierungspräsidium, EKL 2003, lk I-7747, punktid 74 ja 75 ning seal viidatud kohtupraktika).

195 Mis puudutab mõistet „soodustama" EÜ artikli 87 lõike 1 mõttes, siis see hõlmab kõiki meetmeid, millega ettevõtja vabastatakse kulutustest, mida ta muidu peaks kandma. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on abi mõiste üldisem kui toetuse mõiste, kuna see ei hõlma mitte ainult n-ö positiivseid toiminguid, nagu konkreetse toetuse andmine, vaid ka erinevates vormides sekkumisi ettevõtja tegevusse, mis vähendavad ettevõtja eelarves tavaliselt ette nähtud kulutusi ja mis seetõttu – ehkki tegemist ei ole toetusega sõna otseses mõttes – on samalaadsed ja samasuguse mõjuga (vt Euroopa Kohtu 15. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-66/02: Itaalia *vs.* komisjon, EKL 2005 lk I-10901, punkt 77 ja seal viidatud kohtupraktika).

196 Sellest tuleneb, et iga meede, millega riiklikud ametiasutused annavad teatud ettevõtjatele maksuvabastuse, mis küll ei ole seotud riiklike ressursside üleandmisega, kuid asetab soodustatud isikud soodsamasse majanduslikku olukorda kui teised maksukohustuslased, on riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses (vt eespool punktis 156 viidatud 19. mai 1999. aasta otsus kohtuotsus Itaalia *vs.* komisjon, punkt 16, ja eespool punktis 195 viidatud 15. detsembri 2005. aasta kohtuotsus Itaalia *vs.* komisjon, punkt 78 ja seal viidatud kohtupraktika).

197 Pealegi ei mõjuta riigi meetmetega taotletud eesmärkide laad ja meetmete põhjendused seda, kas meede kvalifitseeritakse riigiabina. Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et EÜ artikkel 87 ei erista riiklikke meetmeid nende põhjenduste või eesmärkide alusel, vaid määratleb need meetme tagajärgedest tulenevalt (vt Euroopa Kohtu 13. veebruari 2003. aasta otsus kohtuasjas C-409/00: Hispaania *vs.* komisjon, EKL 2003, lk I-1487, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).

198 Et anda käesolevas asjas hinnang esiteks sellele, kas komisjoni järeldus, et France Télécom on saanud soodustuse tänu aastatel 1994–2002 vähem tasutud maksudele, on põhjendatud, tuleb uurida, kas komisjonil oli võimalik uurida maksustamise erikorda kindlasummalisest maksust sõltumata. Teiseks tuleb kontrollida, kas komisjon toimis

põhjendatult, keeldudes tasaarveldamast ühelt poolt seda summat, mille võrra France Télécom aastatel 1994–2002 makse vähem tasus, teiselt poolt hagejate väitel ettevõtja poolt aastatel 1991–1993 ülemäära tasutud maksudega. Kolmandaks tuleb anda hinnang sellele, kas väidet, et aastatel 1994–2002 tasuti makse vähem, on põhjendatud.

– Võimalus uurida maksustamise erikorda kindlasummalisest maksust lahus

199 Komisjon, andes hinnangu sellele, kas komplekssete meetmetega on abi saanud ettevõtjatele antud majanduslik eelis, mida ettevõtjal tavapärastes turutingimustes ei oleks, peab uurima neid meetmeid üldiselt (Euroopa Kohtu 11. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas C-39/94: SFEI jt, EKL 1996, lk I-3547, punkt 60; vt selle kohta ka Esimese Astme Kohtu 15. septembri 1998. aasta otsus kohtuasjas T-11/95: BP Chemicals *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-3235, punktid 169 ja 170).

200 On selge, et seadus 90-568 näeb ette spetsiaalselt France Télécomi suhtes kohaldatava erandliku maksustamiskorra, mis jagunes kaheks etapiks. Esimeses etapis, aastatel 1991–1993, ei olnud France Télécom kohustatud tasuma ühtki muud maksu peale kindlasummalise maksu. Teises etapis, mis algas 1994 ning mille kestus ei olnud esialgu täpselt kindlaks määratud, oli France Télécom kohustatud tasuma kõiki üldises maksuõiguses ette nähtud makse, kuid tema suhtes kehtiv maksustamiskord erines kohalikke makse – sh ettevõtlusmaksu – puudutavas osas üldises maksuõiguses ette nähtud korrast, kujutades seega endast maksustamise erikorda. Seega on hagejad õigesti väitnud, et France Télécomi suhtes aastatel 1991–2002 kohaldatav maksustamisalane regulatsioon tuleneb tervikuna eespool nimetatud seaduse ühest peatükist ning on kehtestatud üheainsa õigusaktiga.

201 Sellegipoolest nähtub vaidlustatud otsusest, et komisjon ei ole järeldanud mitte seda, et kõnesolev abi seisnes France Télécomi suhtes kohaldatavates maksustamisalastes erisätetes, vaid seda, et ettevõtja tasus makse vähem ning abi seisnes erinevuses selle ettevõtlusmaksu summa, mida ettevõtja oleks pidanud maksma juhul, kui tema suhtes

oleks rakendatud üldist maksuõigust, ning selle summa vahel, mida ta oli tema suhtes kohaldatavate maksustamisalaste erisätete alusel kohustatud tegelikult tasuma (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 42).

202 Siit järeldub, et kuna üldise maksuseadustiku artikli 1447 punktis I ja artikli 1478 punktis I on ette nähtud, et ettevõtlusmaksu tasutakse igal aastal (vt eespool punkt 17), ei saa niisugust soodustust nagu see, mis on määratletud vaidlustatud otsuse põhjenduses 42, määrata kindlaks mõnel konkreetsel hetkel lõplikult, vaid see tuli kindlaks määrata igal aastal, mil France Télécom oli kohustatud seda tasuma. Seega ei saanud komisjon viia läbi kõikehõlmavat ja *a priori* analüüsi kõigi seaduse 90-568 asjassepuutuvate sätete osas, mis kehtis aastatel 1991–2002 ning ta on – vastupidi – toiminud õigesti, kui esitas analüüsi aastate kaupa (vt vaidlustatud otsuse põhjendused 54–58).

203 Samuti on komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 36 õigesti märkinud, et France Télécomi suhtes aastatel 1991–1993 kehtinud kord (kindlasummaline maks) erines sellest, mis kehtis aastatel 1994–2002 (maksustamise erikord). Seega on komisjon asunud seisukohale, et esimesel perioodil asendas kindlasummaline maks täielikult ettevõtlusmaksu, mida France Télécom oleks pidanud üldise maksuõiguse kohaselt igal aastal maksma (vaidlustatud otsuse põhjendus 33). Samas leiab komisjon, et France Télécomi suhtes kehtinud maksustamise erikord andis ettevõtjale teise perioodi vältel igal aastal võimaluse makse vähem maksta.

204 Neil asjaoludel oli komisjonil võimalik – ilma, et ta oleks eiranud kohustust hinnata üldiselt meetmeid, millega võidi anda riigiabi – eristada analüüsis maksustamise erikorda ja kindlasummalist maksu.

– Tasaarveldamise võimalikkus

205 Hagejad väidavad, et soodustust, mis anti France Télécomile seeläbi, et aastatel 1994–2002 oli ta kohustatud vähem makse maksma, kompenseerib enam kui küllaldaselt summa, mille ta tasus aastatel 1991–1993 kindlasummalise maksuna. Põhjendamaks tasaarveldamise vajadust, väidavad Prantsuse Vabariik ja France Télécom, et seadus 90-568 nägi ette ühtse maksustamiskorra ning et kindlasummaline maks oli laadilt selgelt fiskaalne.

206 Kohtupraktikast tuleneb, et juhul kui komisjon uurib meedet, mis võib olla riigiabi, peab ta arvesse võtma selle tervikmõju potentsiaalsele abisaajale ning kui see on asjakohane, siis arvestama soodustusest maha sellega seotud spetsiifilised kulutused (Euroopa Kohtu 25. juuni 1970. aasta otsus kohtuasjas 47/69: Prantsusmaa *vs.* komisjon, EKL 1970, lk 487, punkt 7).

207 Seevastu ainuüksi see, et konkreetset meedet, mis näeb ette abisaaja suhtes kehtiva vabastuse, n-ö tasakaalustab sama abisaaja suhtes ette nähtud eraldiseisev ning spetsiifiline – ulatuslikum maksukohustus, mis ei ole esimese meetmega seotud, ei välista esimese meetme kvalifitseerimist riigiabina (eespool punktis 195 viidatud 15. detsembri 2005. aasta kohtuotsus Itaalia *vs.* komisjon, punkt 34).

208 Seega sõltub see, kas hagejate argument, mille kohaselt France Télécomi poolt aastatel 1991–1993 kindlasummalise maksuna ülemäära tasutud summa kompenseerib vahe, mille võrra ettevõtja aastatel 1994–2002 makse vähem maksis, kindlasummalise maksu objektiivsete tunnuste analüüsist ning sellest, kas seda maksu saab käsitada kulutusena, mis on France Télécomile tema suhtes kehtinud maksustamise erikorrast tuleneva väidetava soodustusega olemuslikult seotud.

209 Selles osas tuleb meenutada, et seadus 90-568 nägi ette spetsiaalselt France Télécomi suhtes kohaldatava erandliku maksustamiskorra, mis jaguneb kaheks etapiks. Esimeses etapis, aastatel 1991–1993, ei olnud France Télécom kohustatud tasuma ühtki muud maksu peale kindlasummalise maksu. Teises etapis, mis algas 1994 ning mille kestus ei olnud esialgu kindlaks määratud, oli France Télécom kohustatud tasuma kõiki üldises maksuõiguses ette nähtud makse, kuid kohalikke makse, sh ettevõtlusmaksu üldises maksuõiguses ette nähtud korrast erineva korra – st maksustamise erikorra – alusel.

210 Pealegi nähtub Prantsuse Vabariigi argumentidest, milles viidatakse seaduse 90-568 aluseks olnud eelnõu käsitlevale aruandele, mis esitati Prantsuse Rahvusassambleele 11. aprillil 1990, et nimetatud seaduse artiklis 19 ette nähtud erand üldises maksuõiguses ette nähtud korrast – st kindlasummaline maks – oli õigustatud vajadusega tagada erimaksu kehtestamise teel teatud ajavahemiku vältel riigieelarvesse niisuguste vahendite laekumine, mis on võrreldav PTT poolt enne France Télécomi loomist tasumisele kuulunud maksuga, arvestades käibe eeldatavat suurenemist, et üldise maksuõiguse kohaselt France Télécomi suhtes kehtivate maksudena laekuks sama suur tulu (vt eespool punkt 160). Pealegi määrati kindlasummaline maks igal aastal – kuni France Télécomi loomiseni – kindlaks PTT lisaeelarvest vastaval aastal nähtuvate vahendite baasil.

211 Seega tuleneb nii kindlasummalise maksu laadist, eesmärkidest kui selle ajutisest iseloomust, et aastatel, mil France Télécom oli kohustatud seda tasuma, asendas see kõiki neid makse, mida France Télécom oleks tavapäraselt olnud kohustatud vastaval aastal maksma. Seega kattis kindlasummaline maks selle kogusummas kõiki otseseid makse, mida ettevõtjad on kohustatud tavapäraselt tasuma – st mitte üksnes ettevõtlusmaksu, vaid ka ettevõtte tulumaksu ja maamaksu.

212 Kuna kindlasummaline maks oli kehtestatud iga-aastasel baasil ja ta oli ette nähtud ajutisena, et saanud see asendada makse, mille maksmisest järgnevatel aastatel soovitakse pääseda. Kindlasummaline maks kaotati alates aastast 1994 seetõttu, et seadusandja hinnangul pidi France Télécomi maksustamine üldises maksuõiguses ettenähtu alusel ning ettevõtlusmaksu osas maksustamise erikorra alusel tagama riigile

niisuguste vahendite laekumise, mis on võrreldavad nendega, mis nähtusid PTT lisaeelarvest kuni aastani 1990, st vahendid, mida aastatel 1991–1993 pidi andma kindlasummaline maks.

213 Seega ei saa kindlasummalist maksu pidada maksustamise erikorra kehtestamisega olemuslikult seotud kulutuseks, vaid pigem France Télécomi spetsiifiliseks maksustamisvahendiks, mis kehtis 1994. aastast varasemate aastate osas. Seega ei saanud komisjon hagejate poolt nõutud tasaarveldamist arvesse võtta ja ta toimis õigesti, kui analüüsis France Télécomi spetsiifilise korra alusel maksustamise tagajärgi iga aasta kohta eraldi.

214 Isegi kui lähtuda eeldusest, et – nagu Prantsuse Vabariik väidab – kindlasummaline maks oli Prantsuse õiguses laadilt selgelt fiskaalne, tuleb meenutada, et see asendas aastatel 1991–1993 kõiki France Télécomi poolt riigile makstavaid makse, mitte üksnes ettevõtlusmaksu. Niisugust maksukoormuse vähendamist nagu see, mis tulenes maksustamise erikorrast, mille alusel France Télécom maksis aastatel 1994–2002 ettevõtlusmaksu väiksemas summas kui see, milleks ta oleks olnud kohustatud üldise maksuõiguse kohaselt, ei saa kompenseerida sellest erineva spetsiifilise maksuga – st käesoleval juhul summadega, mida makstakse muude maksude kui ettevõtlusmaksu asemel ning asjakohasel juhul dividendidena (vt selle kohta eespool punktis 195 viidatud 15. detsembri 2005. aasta kohtuotsus Itaalia *vs.* komisjon, punkt 34).

215 Pealegi – asjaolu, et nii kindlasummaline maks kui maksustamise erikord kehtestati seadusega 90-568, ei ole tõenduseks, et France Télécomi maksustamine kindlasummalise maksuga oli olemuslikult seotud maksustamise erikorra kehtestamisega. See, et kindlasummaline maks ja maksustamise erikord nähti ette sama seadusega, nagu eespool punktis 201 meenutatud, ei ole piisav, et tõendada, et maksustamise erikorra kehtestamiseks aastast 1994 oli vajalik kindlasummalise maksu kehtestamine aastatel 1991–1993, või et kindlasummalise maksu olemasolu aastatel 1991–1993 tõi kaasa maksustamise erikorra kehtestamise aastast 1994 hilisemate aastate jaoks.

216 Pealegi, arvestades kindlasummalise maksu summa kindlaksmääramise meetodeid, st et see summa võrdus igal aastal PTT lisaeelarvest nähtuvate vahenditega, ei ole Prantsuse Vabariik suutnud tõendada ka seda, aastatel 1991–1993 kehtinud maksustamiskorra kehtestamisel peeti silmas sellest hilisemal perioodil kehtivat madalamat maksukoormust. Vastupidi – see, et esialgu ei olnud maksustamise erikorra kohaldamisele ajalist piirangut ette nähtud, võimaldab arvata, et liikmesriigi hinnangul on maksustamise erikorrast saadava maksutulu tase piisav, ning läheb vastuollu väitega, et kindlasummalise maksu eesmärk oli katta maksutulu ebapiisavust alates aastast 1994.

217 Pealegi on niisugune argument vastuolus ka hagejate argumendiga, mille kohaselt ei olnud maksustamise erikorra eesmärk kehtestada France Télécomile üldise maksuõigusega ettenähtust madalamat maksukoormust. Igal juhul tuleb selles osas meenutada, et riigiabi ei hinnata mitte selle põhjenduste või eesmärkide, vaid meetme tagajärgede alusel (vt eespool punktis 197 viidatud kohtuotsus Hispaania *vs.* komisjon, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).

218 Järelikult on komisjon õigustatult keeldunud tasaarveldamast ühelt poolt France Télécomi poolt aastatel 1991–1993 kindlasummalise maksuna tasutud summat ja teiselt poolt summat, mille võrra ettevõtja tulenevalt maksustamise erikorrast aastatel 1994–2002 maksu – väidetavalt – vähem maksis.

– Vähemmakstud maks

219 Vaidlustatud otsuse põhjendustest 54–59 nähtub, et komisjon on, soovides tõendada, et France Télécomi maksukoormus oli madalam kui juhul, kui ta oleks pidanud ettevõtlusmaksu maksma üldise maksuõiguse alusel, võtnud aluseks arvandmed, mis Prantsuse Vabariik edastas talle haldusmenetluses.

220 On vaieldamatu, et Prantsuse Vabariik edastas haldusmenetluses vähemalt kolm korda (vt eespool punktid 39, 43 ja 51) komisjonile andmeid, millest nähtus, et igal konkreetsel aastal ajavahemikus 1994–2002 oli France Télécomi maksukoormus väiksem. Komisjonil polnud võimalik kõnesoleva abi täpset summat kindlaks teha, kuna liikmesriigi edastatud andmetes esines lahknevusi, kuid vaidlustatud otsuse põhjenduses 59 on ta märkinud, et summa jääb vahemikku, mille miinimum- ja maksimumsumma on saadud Prantsusmaa ametiasutuste edastatud andmetest (vt selle kohta ka eespool punktis 87 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Prantsusmaa, punktid 31–35).

221 Vastab tõele, et Prantsusmaa ametiasutused rõhutasid haldusmenetluses, et 15. mai 2003. aasta ja 5. juuli 2004. aasta hinnangud on ligikaudsed. Sellegipoolest tuginesid nad neile arvandmetele nii haldusmenetluses kui Esimese Astme Kohtule esitatud kirjalikes märkustes, et tõendada, et aastatel 1991–2002 tervikuna oli France Télécomi maksukoormus suurem kui üldises maksuõiguses ette nähtud.

222 Prantsusmaa ametiasutused on vastuseks algatamisotsusele märkinud oma 15. mai 2003. aasta kirjas järgmist (vt eespool punkt 39):

„Arvestamata komisjoni hinnangut toimikumaterjalidele ja kolmandate isikute märkusi, kinnitab see lõplik analüüs, et France Télécom ei saanud tema suhtes aastatel 1991–2002 kehtinud maksustamiskorra tulemusena soodustusi, mida saaks määratleda riigiabina.

Lisaks sellele, et France Télécom ei saanud tema suhtes kohaldatud spetsiifilise maksustamiskorra alusel riigiabi, maksis ta – vastupidi – märkimisväärses summas, st vähemalt 1,4 miljardit eurot – arvestamata maksusumma kohandamisi – makse ülemäära."

223 Seega tuleb nentida, et komisjonile haldusmenetluses edastatud teave oli mõeldud ligikaudsena, kuid sellest ei nähtu kahtlusi selles osas, et France Télécom tasus aastatel 1994–2002 makse vähemas ulatuses.

224 Neil asjaoludel on France Télécom kohtuistungil alusetult väitnud, et andmed, mida komisjon vaidlustatud otsuse tegemisel kasutas, olid saadud ekstrapolatsiooni teel ega kajastanud tegelikkust. Riigiabi küsimuses tehtud otsuse õiguspärasust tuleb hinnata seda informatsiooni arvesse võttes, mis oli komisjoni käsutuses otsuse tegemise hetkel (vt Euroopa Kohtu 15. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-390/06: Nuova Agricast, EKL 2008, lk I-2577, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).

225 Järelikult või komisjon põhjendatult nentida, et igal konkreetsel aastal ajavahemikus 1994–2002 sai France Télécom valikulise soodustuse, mis seisnes selles, et tal oli võimalik tasuda makse väiksemas ulatuses.

Maksusüsteemi koherentsusest tulenev õigustus

226 France Télécom väidab, et võimalus tasuda makse väiksemas ulatuses on õigustatud maksusüsteemi üldise ülesehitusega ning seega ei ole see riigiabi.

227 EÜ artikli 87 lõige 1 keelab riigiabi, mis soodustab teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist ehk teisisõnu valikulise riigiabi (vt eespool punktis 195 viidatud 15. detsembri 2005. aasta kohtuotsus Itaalia *vs.* komisjon, punkt 94; vt selle kohta ka Euroopa Kohtu 8. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-143/99: Adria-Wien Pipeline ja Wietersdorfer Peggauer Zementwerke, EKL 2001, lk I-8365, punkt 34).

228 EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamiseks tuleb kindlaks teha, kas antud asjas kohaldatavat õiguslikku regulatsiooni arvestades on riiklik meede laadilt selline, et soodustab teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist ja seda võrreldes teiste ettevõtjatega, kes on samalaadses faktilises ja õiguslikus olukorras, arvestades asjassepuutuva meetmega taotletud eesmärki (vt eespool punktis 227 viidatud kohtuotsus Adria-Wien Pipeline ja Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, punkt 42 ja seal viidatud kohtupraktika).

229 Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale ei hõlma riigiabi mõiste riiklikke meetmeid, millega nähakse ette ettevõtjate erinev kohtlemine ja mis on seega *a priori* valikulised, juhul kui selline erinev kohtlemine tuleneb asjakohase maksusüsteemi olemusest või ülesehitusest (Euroopa Kohtu 6. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-88/03: Portugal *vs*. komisjon, EKL 2006, lk I-7115, punkt 52; vt selle kohta ka eespool punktis 66 viidatud Euroopa Kohtu 2. juuli 1974. aasta kohtuotsus Itaalia *vs.* komisjon, punkt 33, ja 15. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-148/04: Unicredito Italiano, EKL 2005, lk I-11137, punkt 51).

230 Meetmete õigustamine maksusüsteemi olemuse või ülesehitusega osutab maksumeetme kooskõlale asjakohase maksusüsteemi sisemise loogikaga (vt eespool punktis 154 viidatud kohtuotsus Diputación Foral de Álava *vs*. komisjon, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika).

231 Antud juhul ei ole kahtlust, et kõnesolev abi on laadilt *a priori* selektiivne, kuna seadusest 90-568 tuleneb, et maksustamise erikord kuulus kohaldamisele France Télécomi ja veel ainult ühe teise ettevõtja suhtes. On vaieldamatu, et maksustamise erikord kujutab endast maksustamiskorda, mis kaldub kõrvale eeskirjadest, mida kohaldatakse ettevõtlusmaksu alal kõigile teistele ettevõtjatele, kes on France Télécomiga sarnases faktilises ja õiguslikus olukorras, arvestades selle maksuga taotletavaid eesmärke, sh seda, et maksusumma määratakse kindlaks maksukohustuslase maksejõulisuse alusel, mida hinnatakse majanduslike kriteeriumide alusel tulenevalt sellest, milline on nende tegevuse ulatus nende omavalitsusüksuste territooriumil, kus nad tegevuskohta omavad (vt eespool punktid 16–24).

232 Mis puudutab seda, kas maksustamise erikord on õigustatud maksusüsteemi olemuse või ülesehitusega, siis tuleb kõigepealt märkida, et Prantsuse Vabariik ei ole seda väitnud ei haldusmenetluses ega käesoleva kohtuasja raames. Nagu komisjon on õigustatult märkinud, on niisuguste õigustuste olemasolu tõendamisel tõendamiskoormis põhimõtteliselt liikmesriigil. Järelikult ei saa France Télécom käesolevas menetluses oma argumentide põhjendamiseks tugineda faktilistele asjaoludele, millest komisjon ei olnud vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel teadlik (vt selle kohta eespool punktis 224 viidatud kohtuotsus Nuova Agricast, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).

233 France Télécom esitab kaks põhjendust, toetamaks väidet, et maksustamise erikord oli õigustatud Prantsusmaal tegutsevate ettevõtjate suhtes kohaldatava maksusüsteemi sisemise loogikaga.

234 Esiteks oli maksustamise erikorra eesmärk takistada France Télécomi poolt makstavast ettevõtlusmaksust saadava maksutulu „ülekandmist" riigilt kohalikele omavalitsusüksustele.

235 Selles osas ei ole France Télécom tõendanud, et riigil oli võimatu kehtestada regulatsiooni, mille kohaselt alates aastast 1994 maksustataks France Télécomi ettevõtlusmaksuga üldises maksuõiguses ette nähtud tingimustel ning see maks laekuks riigi-, mitte selle kohaliku omavalitsusüksuse eelarvesse, kus ettevõtja tegutseb.

236 Seega, isegi kui lähtuda eeldusest, et eesmärk suunata France Télécomi makstav ettevõtlusmaks riigile võib õigustada ettevõtja suhtes kohaldatud erandlikke meetmeid ning et ettevõtlusmaks on siiski maks, millest saadav maksutulu laekub kohalikele omavalitsusüksustele, tuleb siiski nentida, et hageja ei ole tõendanud, et sama eesmärki ei oleks saanud saavutada meetmetega, mis ei oleks talle soodustust andnud.

237 Pealegi ei ole mingil juhul põhjendatud France Télécomi väide, et valikulist soodustust kohaldati tema suhtes nimelt seetõttu, et tema suhtes maksustamise erikorra alusel kohaldatavast ettevõtlusmaksust saadav maksutulu laekus riigieelarvesse.

238 Teiseks muutis niisuguse erandliku korra kehtestamise France Télécomi sõnul vajalikuks asjaolu, et aastal 1991 esines raskusi kommuunide tasandil maksude kehtestamisel ning seda peamiselt seetõttu, et puudus ettevõtlusmaksu maksubaasi jaotusele vastav raamatupidamisarvestus.

239 Sellegipoolest tuleb märkida, et maksustamise erikord jõustus aastal 1994, st PTT ettevõtjaks ümberkujundamisele järgnenud neljandal aastal. Kuigi France Télécom on märkinud, et aastal 1990 ei olnud kohe kättesaadavad ettevõtja varasid puudutavad raamatupidamisandmed, mis olid vajalikud iga tegevuskoha suhtes kohaldatava ettevõtlusmaksu summa kindlaksmääramiseks, ei ole ta seevastu esitanud ühtki põhjendust, mis võiks tõendada, et ettevõtlusmaksu maksubaasi jaotust kommuunide kaupa – mille ta viimaks aastale 2003 vastava maksu kindlaksmääramiseks läbi viis – ei olnud 1990-ndate alguses võimalik teostada. Aastale 1994 vastava maksusumma kindlaksmääramisel lähtuti aastat 1992 puudutavatest andmetest, kuna aasta 1992 oli selle maksu kehtestamisel võrdlusperioodiks (vt eespool punkt 21).

240 Järelikult ei ole ükski France Télécomi argumentidest selline, et võimaldaks tõendada, et tema suhtes kohaldatud erandlik maksustamiskord, mis talle teatava soodustuse andis, oli õigustatud maksusüsteemi olemuse või ülesehitusega.

241 Eeltoodust tuleneb, et ükski hageja argument ei ole tulemuslikuks osutunud ning et Prantsuse Vabariigi esimene väide ja France Télécomi teine väide tuleb tagasi lükata.

6. *Õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte kohaldamine*

Poolte argumendid

242 Prantsuse Vabariik osutab neljanda väitega – mille ta on esitanud alternatiivina – ning France Télécom oma neljanda väite teise osaga asjaolule, et määruse nr 659/1999 artikli 14 kohaselt ei või komisjon nõuda abi tagastamist, kui see läheks vastuollu mõne ühenduse õiguse üldpõhimõttega, ning et õiguspärase ootuse kaitse põhimõte ja õiguskindluse põhimõte on ühenduse õiguse üldpõhimõtted. Pealegi on komisjon oma 9. veebruari 2004. aasta aruandes K(2004) 434, mis käsitleb riigiabi reguleerivate eeskirjade kohaldamist ettevõtjate otsest maksustamist puudutavate meetmete suhtes, nentinud, et õiguspärase ootuse kaitse põhimõte võib olla abi tagasinõudmise otsusele takistuseks erandjuhtudel, eeskätt juhul, kui analoogne kava on varem tunnistatud EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamisalast väljapoole jäävaks või ühisturuga kokkusobivaks.

243 Mis puudutab selle põhimõtte ulatust, siis France Télécomi väitel nähtub Euroopa Kohtu ja Esimese Astme Kohtu väljakujunenud praktikast, et õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele võivad tugineda ettevõtjad, kellel institutsioonid on põhjendatud ootusi tekitanud (Euroopa Kohtu 11. märtsi 1987. aasta otsus kohtuasjas 265/85: Van den Bergh en Jurgens ja Van Dijk Food products (Lopik) *vs.* EMÜ, EKL 1987, lk 1155, punkt 44).

244 France Télécom möönab, et põhimõtteliselt saavad abi saanud ettevõtjad abi lubatavuse osas tekkinud õiguspärasele ootusele tugineda üksnes siis, kui abi andmisel on järgitud EÜ artiklis 88 ette nähtud menetlust, ning et hoolas ettevõtja peab suutma üldjuhul kindlaks teha, kas seda menetlust järgiti. Siiski ei välista kohtupraktika abisaaja võimalust tugineda erandlikele asjaoludele, mis võivad olla tekitanud tal õiguspärase ootuse selles suhtes, et abi on nõuetekohane (Euroopa Kohtu 20. septembri 1990. aasta otsus kohtuasjas C-5/89: komisjon *vs.* Saksamaa, EKL 1989, lk I-3437, punkt 16), ning et komisjon on selle võimaluse olemasolu oma otsustes tunnistanud (komisjoni 13. mai

2003. aasta otsuse 2004/76/EÜ, mis käsitleb Prantsusmaa poolt peakontoritele ja logistikakeskustele antava riigiabi kava (ELT 2004, L 23, lk 1), põhjendus 80).

245 France Télécom leiab, et käesoleval juhul on tegemist erandlike asjaoludega, mis tekitasid temas õiguspärase ootuse selles suhtes, et maksustamise erikord ei kujuta endast niisugust soodustust, mis võidakse kvalifitseerida riigiabina.

246 Prantsuse Vabariik ja France Télécom tuletavad meelde, et maksustamiskord, mida komisjon antud juhul uuris, nähti ette seaduse 90-568 artiklitega 18–21, nagu nähtub eeskätt algatamisotsuse punktidest 28, 32 ja 61 ning vaidlustatud otsuse põhjendustest 17 ja 21.

247 Komisjoni teenistused on seaduse 90-568 artiklit 21 varem uurinud seoses 4. mail 1990 esitatud kaebusega, mis puudutas La Poste ettevõtlusmaksuga maksustamist reguleerivaid erieeskirju. Komisjon on 8. veebruari 1995. aasta otsusega (EÜT 1995, C 262, lk 11; edaspidi „La Poste'i käsitlev ostus") tunnistanud, et seaduse 90-568 artikliga 21 La Poste'i kasuks ette nähtud maksusoodustus ei ole riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 mõttes. Seda otsust kinnitas Esimese Astme Kohtu 27. veebruari 1997. aasta otsus kohtuasjas T-106/95: FFSA jt *vs.* komisjon (EKL 1997, lk II-229). Selle sätte uurimise seisukohast on ilmtingimata vajalik, et komisjon oleks teadlik France Télécomi suhtes ettevõtlusmaksu tasumise korda reguleerivatest eeskirjadest. Kui tal esines kahtlusi, kas mainitud kord on riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 mõttes, oleks ta hoolsuskohustusest tulenevalt pidanud algatama EÜ artikli 88 lõikes 3 ette nähtud uurimismenetluse. Kuna ta seda ei teinud, ning arvestades juhtumi erandlikke asjaolusid, sai France Télécomil ja Prantsusmaa ametiasutustel tekkida õiguspärane ootus selles suhtes, et seadusega 90-568 ette nähtud ettevõtlusmaksu maksurežiim on EÜ artikli 87 lõikega 1 kooskõlas.

248 Et põhjendada väidet, et antud juhul välistab õiguspärase ootuse kaitse põhimõte komisjoni poolt määratletud riigiabi tagastamise, esitavad Prantsuse Vabariik ja France Télécom neli täiendavat argumenti.

249 Esiteks on käsitlusel olevat asja iseloomustavad asjaolud ligilähedaselt samad ajaoludega kohtuasjas T-308/00: Salzgitter *vs*. komisjon, milles Esimese Astme Kohus tegi otsuse 1. juulil 2004 (EKL 2004, lk II-1933).

250 Teiseks oli Prantsusmaa ametiasutustel ja France Télécomil tekkinud veendumus seda tugevam, et maksustamise erikorra eesmärk ei olnud mitte anda France Télécomile soodustusi, vaid üksnes tagada, et France Télécomi suhtes üldise maksuõiguse eeskirjade järkjärgulise kohaldamise mõju riigieelarvele oleks neutraalne. Erinevalt maksualastest abimeetmetest, millega tavaliselt nähakse ette maksuvabastus või maksumäärade vähendamine, ei ole käesoleval juhul millegi niisugusega tegemist. Vastupidi, France Télécom ja Prantsusmaa ametiasutused olid kuni aastani 1999 veendunud, et maksustamise erikorra alusel tasutakse makse rohkem kui üldise maksuõiguse alusel. Seega ei saanud France Télécomil tekkida kahtlust, et maksustamise erikord võib kujutada endast riigiabi.

251 Kolmandaks on komisjon 2. augusti 2004. aasta otsuses 2006/621/EÜ seoses riigiabiga, mis Prantsusmaa andis France Télécomile (ELT 2006, lk 257, lk 11), asunud seisukohale, et kuna „F[rance] T[élécom] võis seaduslikult uskuda, et [P]rantsuse [Vaba]riigi käitumine ei hõlmanud riigipoolset toetust", „oleks abi tagastamine vastuolus Euroopa Ühenduse õiguse põhiprintsiipidega" (põhjendus 264). Seega ei olnud France Télécom soodustuse saamisest teadlik enne, kui Prantsusmaa ametiasutused olid koostanud esimesed omapoolsed hinnangud. Kuni selle ajani, st vähemalt aastani 2000, oli France Télécom pigem arvamusel, et tema suhtes kohaldatav ettevõtlusmaksu erirežiim annab talle suhetes kohalike omavalitsusüksustega konkurentsi mõttes tagasilöögi. Pealegi oli ta taotlenud maksustamise erikorra kohandamist vastavalt üldisele maksuõigusele.

252 Neljandaks ei olnud komisjonil vaidlustatud otsuse vastuvõtmise kuupäeval küllaldaselt väljakujunenud praktikat otsuste tegemisel ning ühtki antud juhul käsitlusel olevate meetmetega sarnast maksustamiskorda ei ole käsitletud riigiabina.

253 Prantsuse Vabariik vaidlustab repliigis komisjoni argumendi, mille kohaselt ei ole tal võimalik õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele tugineda, kuna ta ei ole kõnesolevast abikavast teatanud. Võimalus sellele põhimõttele viidata on nii abisaajal kui ka liikmesriigil, kes abi andis. Kohtupraktika, millele komisjon tugineb, piirdub liikmesriigi kohustuste rikkumise asjadega, ning see kohtupraktika ei välista seda, et liikmesriik tugineb tühistamishagi alusel algatatud menetluses abisaajat silmas pidades sellele, et nimetatud põhimõtet järgitaks.

254 Komisjon väidab esiteks, et kui liikmesriik ei ole komisjonile uuest abist teatanud, ei saa ei ise ega abisaajale osutades õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele tugineda. Siit järeldub, et kuna Prantsuse Vabariik ei ole vaidlusalustest meetmetest teatanud, ei välista õiguspärase ootuse kaitse põhimõte kohustust ebaseaduslikult antud abi tagasi nõuda (eespool punktis 244 viidatud Euroopa Kohtu otsus komisjon *vs.* Saksamaa, punktid 14 ja 17, ja 11. novembri 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-183/02 P ja C-187/02 P: Demesa ja Territorio Histórico de Álava *vs.* komisjon, EKL 2004, lk I-10609, punkt 44; Esimese Astme Kohtu 15. septembri 1998. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-126/96 ja T-127/96: BFM ja EFIM *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-3437, punkt 69, ja 10. aprilli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-266/00: Scott *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-1763, punkt 61).

255 Komisjon väidab teiseks, et La Poste'i käsitlevas otsuses ei ole ta ei uurinud seaduse 90-568 neid sätteid, mis käsitlevad France Télécomi suhtes kohaldatavat ettevõtlusmaksu maksurežiimi, ega võtnud nende osas seisukohta. Kuna neist sätetest komisjonile ei teatatud, ei saa komisjoni vaikimist tõlgendada heakskiiduna (eespool punktis 254 viidatud kohtuotsus Demesa ja Territorio Histórico de Álava, punkt 52).

256 Igal juhul leiab komisjon, et kuna Esimese Astme Kohus on eespool punktis 247 viidatud kohtuotsuses FFSA jt *vs.* komisjon väljendanud seisukohta, et seaduse 90-568 sätted, mis puudutavad La Poste'i, kujutavad endast ühisturuga kooskõlas olevat abi, ei ole Prantsuse Vabariigil alust väita, et tal on tekkinud õiguspärane ootus selles suhtes, et France Télécomi suhtes kohaldatavad sätted ei kujuta endast abi. Neil asjaoludel oleksid Prantsusmaa ametiasutused pidanud kõnesolevatest sätetest teatama (eespool punktis 254 viidatud kohtuotsus Demesa ja Territorio Histórico de Álava, punktid 48–50).

257 Komisjon väidab kolmandaks, et viide otsusele 2006/621 ei saa anda tulemusi, kuna käesoleva kohtuasja asjaolud ja nimetatud otsuse aluseks olnud juhtumi asjaolud on erinevad.

258 Komisjon väidab neljandaks, et ta ei ole vaidlustatud otsuse vastuvõtmisega maksualaseid meetmeid puudutavat lähenemisviisi muutnud, vaid kohaldas antud juhtumile EÜ artikli 87 lõikes 1 ette nähtud objektiivseid eeskirju.

Esimese Astme Kohtu hinnang

259 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et isegi kui seda tõendavate konkreetsete aktide puudumisel on võimalus tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele kõigil isikutel, kelles institutsioon on konkreetseid kinnitusi andes tekitanud põhjendatud lootusi (vt eespool punktis 243 viidatud kohtuotsus Van den Bergh en Jurgens ja Van Dijk Food products (Lopik) *vs.* EMÜ, punkt 44, ja Esimese Astme Kohtu 21. juuli 1998. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-66/96 ja T-221/97: Mellett *vs.* Euroopa Kohus, EKL AT 1998, lk I-A-449 ja II-1305, punkt 104 ja seal viidatud kohtupraktika).

260 Selliseks kinnituseks on mis tahes vormis edastatud täpne teave, mis on tingimusteta ja kooskõlaline ning pärineb pädevatest ja usaldusväärsetest allikatest. Seevastu ei saa

ametiasutuse antud konkreetsete kinnituste puudumisel selle põhimõtte rikkumisele tugineda (Esimese Astme Kohtu 14. veebruari 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-376/05 ja T-383/05: TEA-Cegos jt *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-205, punkt 88 ja seal viidatud kohtupraktika).

261 Sellest põhimõttest, mis kuulub kohaldamisele eeskätt riigiabi kontrollimisel määruse nr 659/1999 artikli 14 alusel, tuleneb, et abisaaja õiguspärase ootuse kaitsele (eespool punktis 244 viidatud kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, punkt 16) on võimalik tugineda juhul, kui talle on komisjoni konkreetse positiivse toiminguga esitatud piisavalt täpseid kinnitusi, mis võimaldavad tal asuda seisukohale, et meede ei kujuta endast riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 mõttes. Seevastu juhul, kui komisjon ei ole talle teatatud meetme osas sõnaselgelt seisukohta avaldanud, ei tähenda institutsiooni vaikimine seda, et riigiabi ei saa tagasi nõuda põhjusel, et see läheks vastuollu põhimõttega, et abi saanud ettevõtjal tekkinud õiguspärane ootus vajab kaitset (vt selle kohta eespool punktis 254 viidatud kohtuotsus Demesa ja Territorio Histórico de Álava *vs.* komisjon, punkt 44).

262 Siiski tuleb silmas pidada, et arvestades komisjoni poolt EÜ artikli 88 alusel riigiabi suhtes läbiviidava kontrolli kohustuslikku iseloomu, saavad abi saanud ettevõtjad tugineda selle abi seaduslikkuse osas tekkinud õiguspärasele ootusele põhimõtteliselt vaid siis, kui abi andmisel on järgitud nimetatud artiklis ette nähtud menetlust. Hoolas ettevõtja peab suutma üldjuhul kindlaks teha, kas seda menetlust järgiti. Ka liikmesriik, mille ametiasutused on abi andmisel rikkunud EÜ artiklis 88 ette nähtud menetluseeskirju, ei saa tugineda abisaajate õiguspärasele ootusele, et vabaneda kohustusest võtta meetmeid, mis on vajalikud, et täita komisjoni otsust, millega teda kohustati abi tagasi nõudma (vt eespool punktis 244 viidatud Euroopa Kohtu otsus komisjon *vs.* Saksamaa, punktid 14 ja 17, ning 19. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas C-39/06: komisjon *vs.* Saksamaa, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika).

263 Muidugi ei saa välistada võimalust, et ebaseadusliku abi saaja tugineb erandlikele asjaoludele, mille põhjal võis tal põhjendatult tekkida õiguspärane ootus selles osas, et käsitlusel olev abi on nõuetekohane, ja vaidlustab sellest tulenevalt selle abi tagastamise

(vt selle kohta eespool punktis 254 viidatud Esimese Astme Kohtu otsus BFM ja EFIM *vs.* komisjon, punkt 70, ja 5. augusti 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-116/01 ja T-118/01: P & O European Ferries (Vizcaya) ja Diputación Foral de Vizcaya *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-2957, punktid 201 ja 204).

264 Antud juhul on selge, et kõnesolevast abist ei teatatud, kuna komisjon uuris seda kaebuse alusel, mis esitati pärast seda, kui esimene osa abist – st France Télécomi madalam maksustamine aastal 1994 – oli juba rakendunud. Seega tuleb järeldada, et põhimõtteliselt ei ole ei Prantsuse Vabariigil ega France Télécomil alust kõnesoleva abi tagastamist määrava otsuse tühistamise nõudmisel tugineda selle abi saaja õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele, kui nad just ei tõenda, et esines erandlikke asjaolusid, millest lähtudes võiks France Télécomil kõnesoleva abi seaduslikkuse osas tekkinud õiguspärane ootus olla põhjendatud.

265 Prantsuse Vabariik ja France Télécom on niisuguste erandlike asjaoludena viidanud sellele, et komisjon on uurinud seaduse 90-568 artiklit 21 ning teinud selle tulemusena La Poste'i käsitlevas otsuses järelduse, et maksubaasi vähendamine 85%-ni selle väärtusest artikli 21 punkti I-3 alusel, mida kohaldati La Poste'i – kuid mitte France Télécomi – suhtes, ei ole riigiabi. Hagejad märgivad, et maksustamise erikord kehtestati sama artikliga ja et see kuulus kohaldamisele ka La Poste'i suhtes. Seega ei arvanud komisjon uurimise läbiviimisel, et see kord kujutab endast riigiabi.

266 Esiteks tuleb selles osas märkida, et ka hagejate endi arvates ei ole komisjon maksustamise erikorra suhtes seisukohta võtnud. Samas eeldab võimalus tugineda õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele, et abisaaja esitaks haldusorgani antud konkreetsed kinnitused (vt eespool punkt 260).

267 Teiseks nähtub La Poste'i käsitleva otsuse sõnastusest, et uurimine ei hõlmanud seaduse 90-568 artikli 21 muid sätteid, st neid, mis reguleerivad ettevõtlusmaksu ja maksustamise erikorda. Seega ei ole asjaolu, et komisjon ei ole La Poste'i käsitlevas

otsuses maksustamise erikorra suhtes seisukohta väljendanud, piisav selleks, et põhjendada La Poste'il – ning veelgi enam France Télécomil – tekkida võinud õiguspärast ootust selles osas, et käsitletav maksustamiskord ei ole riigiabi (vt selle kohta eespool punktis 254 viidatud kohtuotsus Demesa ja Territorio Histórico de Álava *vs*. komisjon, punkt 44).

268 Kolmandaks, nagu komisjon kostja vastuses väidab, on La Poste'i käsitlevas otsuses esitatud hinnang, mille kohaselt viidatud asjas käsitlusel olnud maksubaasi vähendamine ei ole riigiabi, leidnud kinnitust Esimese Astme Kohtu poolt eespool punktis 247 viidatud kohtuasjas FFSA jt *vs*. komisjon tehtud otsuses. Esimese Astme Kohus on selle kohtuotsuse punktides 167 ja 168 väljendanud seisukohta, et käsitlusel olevate seaduse 90-568 artikli 21 sätetega on ette nähtud riigiabi, mis kuulub EÜ artikli 87 lõike 1 reguleerimisalasse, kuigi see on tänu EÜ artikli 86 lõikes 2 avalik-õiguslike ettevõtjate osas ette nähtud erandile ühisturuga kokkusobiv. Euroopa Kohus jättis nimetatud kohtuotsuse peale esitatud apellatsioonkaebuse rahuldamata (25. märtsi 1998. aasta määrus kohtuasjas C-174/97 P: FFSA jt *vs*. komisjon, EKL 1998, lk I-1303). Seega isegi kui lähtuda eeldusest, et La Poste'i käsitlev otsus võis anda Prantsuse Vabariigile ja France Télecomile põhjust loota, et seaduse 90-568 artiklis 21 ette nähtud meetmed ei kujuta endast riigiabi, ei ole niisugused lootused osutunud põhjendatuks ega ole seega sellised, mis võiksid õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte alusel kaitset leida.

269 Neljandaks tuleb märkida, et igal juhul ei olnud komisjon selleks ajaks, mil kõnesolevast abist oleks tulnud teatada – st enne seda, kui summa, mida France Télećom pidi aastal 1994 ettevõtlusmaksuna maksma, sissenõutavaks muutus –, La Poste'i käsitlevat otsust vastu võtnud.

270 Järelikult tuleb nentida, et Prantsuse Vabariik ja France Telécom ei ole tõendanud niisuguste erandlike asjaolude esinemist, mis oleks teinud võimalikus õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele tuginemise.

271 Seda hinnangut ei suuda kummutada ka ükski hagejate muudest argumentidest.

272 Esiteks viitab Prantsuse Vabariik 9. veebruari 2004. aasta aruandele K(2004) 434, mis käsitleb riigiabi reguleerivate eeskirjade kohaldamist ettevõtjate otsest maksustamist puudutavate meetmete suhtes. Isegi kui lähtuda eeldusest, et hageja soovib väita, et aruanne on komisjonile siduv, piisab sellest, kui märkida, et aruandes on märgitud, et „ühele osale abikavast antud heakskiit ei mõjuta kuidagi sama abikava muude aspektide kooskõla asutamislepingu sätetega". Seega on aruande sõnastusest tulenevalt välistatud, et seaduse 90-568 artikli 21 punktiga I-3 kehtestatud meetme heakskiitmine annaks alust väita, et kõik teised sama artikli muude sätetega kehtestatud meetmed tuleks heaks kiita.

273 Teiseks ei saa pidada vastuvõetavaks ka Prantsuse Vabariigi seda argumenti, mille kohaselt on antud juhul käsitletavaid kohtuasju iseloomustavad asjaolud ligilähedaselt samad mis eespool punktis 249 viidatud kohtuotsuse Salzgitter *vs.* komisjon puhul. Kõnesolevas kohtuasjas märkis Esimese Astme Kohus, et see, et abisaaja ei saa õiguspärase ootuse kaitse põhimõttele tugineda, kuna abist ei oldud teatatud, ei võta talt võimalust tugineda õiguskindluse põhimõtte rikkumisele.

274 Eespool punktis 249 viidatud kohtuotsuse Salzgitter *vs.* komisjon aluseks olnud asja iseloomustasid erandlikud asjaolud, sh otsus mitte esitada vastuväiteid sättele, mille alusel käsitletavat abi anti, selle otsuse osaline ja vaikiv tagasivõtmine, komisjoni analüüsi raames tehtud muutus, ebakindlus selles, kas kõnesoleva sätte uus kohaldamine eeldab teatamist ja komisjoni pikaleveninud tegevusetus, kuigi ta oli käsitlusel olevatest abimeetmetest täielikult teadlik.

275 Seevastu antud juhul käsitlusel olevates asjades ei oldud maksustamise erikorra aluseks olevatest seaduse 90-568 sätetest komisjonile teatatud ning seega ei saanud otsus vastuväiteid mitte esitada nende puhul kõne alla tulla.

276 Sellega seoses – kolmandaks – ei saa pidada vastuvõetavaks hagejate argumenti, et Prantsuse Vabariik võis maksustamise erikorrast jätta õigustatult teatamata, kuna Prantsuse seadusandja kavatsus anda France Télécomile riigiabi ei olnud ilmselge. Esiteks ei mõjuta liikmesriigi kavatsus meetmele antavat hinnangut (vt eespool punkt 198). Teiseks – niisugusest meetmest teatamine, millega võidakse mõnele ettevõtjale soodustusi anda, on asutamislepingus ette nähtud vahend, mis võimaldab liikmesriikidel olla kindel, et nad ei anna ebaseaduslikku riigiabi, ning ettevõtjatele võimaluse veenduda, et neile antud abi ei ole ebaseaduslik. Seega, kuna maksustamise erikord kujutas endast niisugust ettevõtlusmaksuga maksustamise režiimi, millega kalduti kõrvale üldisest maksuõigusest, ning kuulus kohaldamisele kahe ettevõtja suhtes, siis ei olnud võimalik *a priori* välistada võimalust, et tegemist on riigiabiga. Ühtlasi on selge, et maksustamise erikorrast komisjonile ei teatatud. Selles osas tuleb meenutada, et juhul kui abi on rakendatud ilma komisjonile eelnevalt teatamata, nii et see on EÜ artikli 88 lõike 3 kohaselt ebaseaduslik – seda juhul, kui ei esine erandlikke asjaolusid –, ei saa abisaajal sel momendil olla õiguspärast ootust, et kõnealust abi antakse seaduslikult (vt selle kohta eespool punktis 254 viidatud kohtuotsus Demesa ja Territorio Histórico de Álava *vs.* komisjon, punkt 45).

277 Neljandaks, nagu komisjon väidab, on tingimused, mille olemasolul saab õiguspärase ootuse kaitsele tugineda, igal konkreetsel juhul erinevad. Seega asjaolu, et komisjon on tunnistanud, et otsuse 2006/621 aluseks olnud asjas võis France Télécom õigustatult sellele põhimõttele tugineda, ei ole eraldivõetuna asjakohane hindamaks seda, kas ettevõtja saab niisugusele kaitsele tugineda käesolevas asjas.

278 Viiendaks on tagasilükkamisele määratud ka Prantsuse Vabariigi argument, mille kohaselt komisjonil puudub antud valdkonnas niisugune väljakujunenud otsusetegemise praktika. Niisuguse, eeldatavalt väljakujunenud praktika puudumisega ei saa põhjendada väidet, et hagejad võisid õigustatult eeldada, et maksustamise erikorra näol ei ole antud riigiabi.

279 Eeltoodust tuleneb, et hagejate argumente ei saa vastuvõetavaks tunnistada ning seega tuleb Prantsuse Vabariigi neljas väide ja France Télécomi neljanda väite esimene osa tagasi lükata.

7. *Võimalus määrata abi tagastamine kindlaksmääramata summas ja õiguskindluse põhimõtte järgimine*

Poolte argumendid

280 France Télécom väidab neljanda väite teises osas, abi tagasinõudmiseks peab ühisturuga kokkusobimatu abi summa olema täpselt kindlaks määratud, ning leiab, et see, kui tagastatav summa on esitatud hüpoteetiliselt, on vastuolus õiguskindluse põhimõttega.

281 France Télécom märgib, et õiguskindluse põhimõtte rakendusala ei piirdu üksnes nende tingimustega, mille olemasolul võib abisaaja tugineda tekkinud õiguspärasele ootusele (vt eespool punktis 249 viidatud kohtuotsus Salzgitter *vs.* komisjon) ja et see põhimõte nõuab, et kõik haldusorganite aktid, mis tekitavad õiguslikke tagajärgi, oleksid selged ja täpsed, et huvitatud isikutel oleks võimalik ühemõtteliselt teada oma õigusi ja kohustusi ning vastavalt sellele toimida (Euroopa Kohtu 1. oktoobri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-279/95 P: Langnese-Iglo *vs*. komisjon, EKL 1998, lk I-5609, punkt 78). Seega oleks komisjon vastavalt sellele põhimõttele pidanud edastama Prantsuse Vabariigile teabe, mis oleks ilma ülemääraste raskusteta võimaldanud tagastatava abi summa kindlaks teha, ning eeskätt määratlema näitajad, mis võimaldaks hinnata France Télécomile antud konkurentsivastaste soodustuste ulatust (Euroopa Kohtu 12. juuli 1973. aasta otsus kohtuasjas 70/72: komisjon *vs.* Saksamaa, EKL 1973, lk 813; 13. juuli 1988. aasta otsus kohtuasjas 102/87: Prantsusmaa *vs*. komisjon, EKL 1988, lk 4067, punkt 33, ja 12. oktoobri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-480/98: Hispaania *vs.* komisjon, EKL 2000, lk I-8717, punkt 25).

282 Komisjon on piirdunud sellega, et on esitanud üksnes indikatiivse vahemiku, millesse tagastatav summa jääb, ilma et oleks täpsustanud näitajaid, mis on vajalikud tagasinõutava abi summa väljaarvutamiseks. Seega ei saa vaidlustatud otsust käsitleda otsusena, mis tekitab selgeid ja täpseid õiguslikke tagajärgi, mistõttu on selle puhul rikutud õiguskindluse põhimõtet.

283 Tegelikkuses on võimatu täpselt välja arvutada, millise summa võrra erineb France Télécomi poolt aastast 2003 varasemate aastate osas tasumisele kuulunud ettevõtlusmaksu summa sellest summast, mida France Télécom oleks pidanud maksudena maksma siis, kui tema maksukohustus oleks kindlaks määratud üldises maksuõiguses ette nähtud tingimustel.

284 France Télécomi käsutuses ei olnud analüütilist raamatupidamisarvestust, mis võimaldaks määrata maksubaasi kindlaks kommuunide kaupa eraldi, ning esimesed andmed, mida ta kasutada sai, puudutasid aastat 2001, mis üldise maksuseadustiku artikli 1467 A kohaselt oli võrdlusperioodiks aasta 2003 osas tasutama maksusumma kindlaksmääramisel (vt eespool punkt 21). France Télécomil on ligikaudu 19 000 rakenduskohta, mille arv on ajavahemikus 1991–2000 märkimisväärselt muutunud, mis teeb maksubaasi jagamise aastast 2001 varasemate aastate osas tegelikkuses võimatuks.

285 Võimatus määrata maksubaase eraldi, et arvutada välja maksusumma, mida France Télécom oleks tavaolukorras pidanud maksma, toob kaasa selle, et võimatu on kindlaks teha ka tegelikult kohaldatud kohalikke maksumäärasid, kuna pealegi pole need andmed enam kättesaadavad. Seega on komisjonile 2003. aasta maikuus teatatud summad aastaid 1994–1999 puudutavas osas saadud France Télécomi riigi keskmise maksumäära alusel, mis on arvutatud lineaarse ekstrapolatsiooni meetodil riikliku kaalutud keskmise maksumäära alusel.

286 Juulis 2004 edastatud andmed on usaldusväärsema iseloomuga, kuna nende lähtepunktiks on olnud summa, mida France Télécom oli kohustatud maksma aasta 2003 osas üldise maksuõiguse alusel, kuid ka varasemate aastate osas on ka nende puhul aluseks olnud ekstrapolatsiooni meetodil saadud fiktiivne skaala.

287 Neil asjaoludel saab Prantsuse Vabariigi poolt haldusmenetluse käigus esitatud andmeid käsitleda üksnes indikatiivsete ja äärmiselt ligikaudsetena, millest komisjoni ka nõuetekohaselt hoiatati. Komisjon on seda asjaolu ka arvestanud, nagu tõendab volinike kolleegiumi selle istungi protokoll, kus vaidlustatud otsus vastu võeti. Seega on vaidlustatud otsuses toodud näitajate alusel võimatu täpselt välja arvutada, kui suure soodustuse võis France Télécom saada. Komisjon on otsustes 2003/216 ja 2006/621 nentinud, et tema poolt identifitseeritud abimeetmete raames saadud abi summat on võimatu välja arvutada, ning sellest järeldanud, et ta ei saa abi tagastamist määrata.

288 Komisjon väidab kõigepealt, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale võib ta piirduda abi tagastamise kohustuse äramärkimisega ning jätta tagastatava abi täpse summa väljaarvutamise liikmesriigi ametiasutuste ülesandeks.

289 Edasi väidab komisjon, et juhul, kui abi saab täpselt kindlaks teha, ei takista teatavate raamatupidamisandmete puudumine selle tagasinõudmist. Nii on vaidlustatud otsuses kõnesolev abi määratletud summana, mille võrra France Télécom makse vähem maksis, st erinevusena selle ettevõtlusmaksu summa, mida ettevõtja oleks pidanud maksma juhul, kui tema suhtes oleks kohaldatud üldist maksuõigust, ning selle summa vahel, mida ta aastatel 1994–2002 tegelikult maksudena tasus. Kõnesoleva abi täpse summa kindlaksmääramine ei mõjuta vaidlustatud otsuse õiguspärasust, vaid kuulub otsuse kohaldamise etappi, mis põhineb komisjoni ja liikmesriikide lojaalse koostöö kohustusel, mis on ette nähtud EÜ artiklis 10.

290 Sellisel juhul on – esiteks – mõeldav, et olemasolevate andmete puhul kasutatakse ekstrapolatsiooni meetodit. Pealegi kasutas seda meetodit haldusmenetluses ka Prantsuse Vabariik, ning selle tulemusena saadud andmeid kasutati vaidlustatud otsuses selleks, et määrata kindlaks indikatiivne vahemik, mille raamesse tagastatav abi jääb.

291 Komisjoni liikmete kolleegium on nende summade indikatiivset laadi nõuetekohaselt arvestanud (19. ja 20. juuli 2004. aasta PV 82004) 1667 (lõplik), punkt 20.1, lk 34) ning selle tulemusena lisati 19. jaanuaril 2005 vastu võetud parandusega vaidlustatud otsuse põhjendusse 59 sõna „indikatiivne" (K(2005) 75 (lõplik)), millest samal päeval teatati Prantsuse Vabariigile.

292 Teiseks ei saa pidada tõsiseltvõetavaks väidet, et summat, mida France Télécom oleks pidanud maksma juhul, kui tema suhtes oleks kohaldatud üldist maksuõigust, on võimatu tagantjärele välja selgitada.

293 Esiteks on Prantsusmaa ametiasutused tuginenud kahele üksteise järel – 15. mail 2003 ja 29. jaanuaril 2004 – esitatud andmete kogumile, mis nende hinnangul olid piisavalt usaldusväärsed ning millega nad soovisid tõendada, et France Télécom ei ole aastatel 1991–2002 soodustust saanud. Esimest korda väitis Prantsuse Vabariik seda, et need andmed ei ole usaldusväärsed, alles pärast seda, kui oli aru saanud, et komisjon ei kavatse nõustuda argumendiga, mis toetab France Télécomi poolt aastatel 1991–1993 makstud kindlasummalise maksu tasaarveldamist summaga, mille võrra ettevõtja aastatel 1994–2002 kehtinud maksustamise erikorra alusel makse vähem maksis.

294 Teiseks ei ole mitte kuidagi põhjendatud väide, et teave, mis on vajalik selleks, et selgitada välja, kui palju oleks France Télécom pidanud maksma aastatel 1994–2002 ettevõtlusmaksu tavaolukorras, ei ole kättesaadav.

295 Ei ole tõenäoline, et France Télećom ei suudaks lähiminevikku jääva perioodi osas piisava täpsusega kindlaks teha, kus tema vara geograafiliselt paiknes. Mis puudutab nende territoriaalsete omavalitsusüksuste poolt – kus France Télécom tegevuskohta omas – kõnesolevate aastate osas kindlaks määratud maksumäärasid, siis tegemist on avalike andmetega, mille kadumine on seletamatu.

Esimese Astme Kohtu hinnang

296 Esmalt tuleb meenutada, et Prantsuse Vabariik on vastuseks Esimese Astme Kohtu esitatud küsimustele märkinud, et pärast seda, kui kohus oli teinud eespool punktis 93 viidatud kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa, võttis ta tagasi oma hagis esitatud viienda väite, mille kohaselt teeb asjaolu, et kõnesolevat abisummat on võimatu täpselt välja arvutada, võimatuks selle abi tagasinõudmise kohustuse täitmise, ning et ta on asunud vaidlustatud otsuse artiklit 2 ajutiselt kohaldama. Neil asjaoludel tuleb arvesse võtta üksnes France Télécomi esitatud argumente.

297 Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale ei ole komisjon kohustatud ebaseadusliku abi tagastamist määravas otsuses ära märkima tagastatava abi täpset summat. Antud valdkonna ühenduse õiguse kohaselt on üksnes nõutav, et ebaseaduslikult antud abi tagastamise tulemusena taastataks varasem olukord ning et tagasinõudmine peab läbi viidama siseriiklikus õiguses ette nähtud vahenditega, pidades silmas, et liikmesriigi õiguse kohaldamine ei kahjustaks ühenduse õiguse ulatust ja tõhusust (vt eespool punkti 184 viidatud kohtuotsus Ladbroke Racing *vs.* komisjon, punkt 187 ja seal viidatud kohtupraktika).

298 Seega on piisav, kui tagastava abi summat on võimalik otsuses ära toodud näitajaid arvestades ilma ülemääraste raskusteta välja arvutada (eespool punktis 281 viidatud 13. juuli 1988. aasta kohtuotsus Prantsusmaa *vs.* komisjon, punkt 33).

299 Seega võib komisjon piirduda kõnesoleva abi tagastamise kohustuse äramärkimisega ning jätta tagastatava abi täpse summa väljaarvutamise liikmesriigi ametiasutuste ülesandeks, eelkõige juhul, kui arvutamisel on vaja arvesse võtta niisuguseid maksustamiskordi või sotsiaalkindlustusskeeme, mis on ette nähtud kohaldatavate siseriiklike õigusnormidega (eespool punktis 281 viidatud 12. oktoobri 2000. aasta kohtuotsus Hispaania *vs.* komisjon, punkt 26, ja eespool punktis 184 viidatud kohtuotsus Ladbroke Racing *vs.* komisjon, punkt 188).

300 Siiski ei saa komisjonil olev võimalus jätta tagastatava abi summa täpselt kindlaks määramata anda institutsioonile võimalust jätta tähelepanuta õiguskindluse põhimõte, mille kohaselt on nõutav, et kõik õiguslikke tagajärgi tekitavad haldusaktid peavad olema selged ja täpsed, et huvitatud isikutel oleks võimalik ühemõtteliselt teada oma õigusi ja kohustusi ning toimida sellele vastavalt (eespool punktis 281 viidatud kohtuotsus Langnese-Iglo *vs.* komisjon, punkt 78).

301 Antud juhul tuleb meenutada, et komisjon on vaidlustatud otsuse põhjenduses 59 märkinud, et kõnesoleva abi summa jääb vahemikku 798 ja 1140 miljonit eurot. Järelikult tuleb 798 miljonit eurot käsitleda miinimumsummana, mis tuleb vastavalt vaidlustatud otsuse artiklile 2 tagasi nõuda. Riigiabi käsitleva otsuse resolutiivosa on põhjendava osaga lahutamatult seotud, mistõttu seda tõlgendades tuleb vajaduse korral arvesse võtta otsuse vastuvõtmise aluseks olnud kaalutlusi. Kuna nimetatud summad on n-ö piirideks, mille vahele kõnesoleva abi summa jääb, ega ole laadilt indikatiivsed, sisaldab vaidlustatud otsus asjakohaseid andmeid, mis võimaldavad Prantsuse Vabariigil tagastatava abi lõpliku summa ise ilma ülemääraste raskusteta kindlaks teha (vt selle kohta eespool punktis 87 viidatud kohtuotsus komisjon *vs*. Prantsusmaa, punktid 31–40 ja seal viidatud kohtupraktika).

302 Ühelt poolt on kõnesoleva abi vaidlustatud otsuse põhjenduses 42 määratletud just „erinevus[ena] F[rance] T[élécomi] poolt reaalselt tasutud ettevõtlusmaksu ja selle ettevõtlusmaksu vahel, mis oleks kuulunud tasumisele üldise maksuõiguse sätete alusel ajavahemikus 1. jaanuar 1994 kuni 1. jaanuar 2003”.

303 Teiselt poolt on komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 54–60 esitanud hinnangud, mida Prantsuse Vabariik oli talle haldusmenetluses edastanud, ning tuginenud kõnesoleva abi summa määratlemisel nendele andmetele. Nii toimides on komisjon õigesti märkinud, et niisuguseid meetodeid kõnesoleva riigiabi summa ligikaudseks kindlaksmääramiseks, mida antud juhul kasutati, võib pidada lubatavaks, kui just liikmesriik ja ettevõtja ei esita France Télécomi saadud soodustuse täpselt väljaarvestatud summat.

304 Seega, kuna tagastamisele kuuluva abi summat oli võimalik vaidlustatud otsuses toodud andmeid arvestades ilma ülemääraste raskusteta välja arvutada, oli komisjonil õigus selle otsuse põhjendustes 59 ja 60 märkida, et tagastatava abi täpse summa kindlaksmääramine on Prantsusmaa ametiasutuste ülesanne selle otsuse täitmisel.

305 Siit järeldub, et France Télécomi väide, et kõnesoleva abi summa väljaarvutamise võimatuse tõttu rikub selle tagastamise kohustus õiguskindluse põhimõtet, ei ole põhjendatud. Järelikult tuleb France Télécomi neljanda väite teise osa tagasi lükata.

8. *Aegumistähtaega reguleerivate eeskirjade kohaldamine*

Poolte argumendid

306 Prantsuse Vabariik ja France Télécom tuletavad kolmandas väites meelde, et määruse nr 659/1999 artikli 15 kohaselt kehtib komisjoni volitustele abi tagasinõudmisel 10-aastane aegumistähtaeg ning et aegumistähtaeg hakkab kulgema päevast, mil abi antakse abisaajale kas individuaalse abina või abikava raames.

307 Nii Prantsuse Vabariik kui ka France Télécom vaidlustavad komisjoni analüüsi, mille kohaselt anti kõnesolevat abi abikava raames ning et aegumistähtaja kulgemine algab kuupäevast, mil esimene osa abist France Télécomile reaalselt välja maksti, st 1. jaanuarist 1994.

308 Nad leiavad – vastupidi –, et õiguskindluse põhimõttest tulenevalt hakkab see tähtaeg kulgema kuupäevast, mil kõnealuse meetmega nähti ette siduv õiguslik kohustus, st 2. juulist 1990 ehk kuupäevast, mil kuulutati välja ja jõustus seadus 90-568, mille artikliga 21 kehtestati selgelt ja täpselt France Telécomi suhtes alates aastast 1994 kohaldatav maksustamise erikord. Hagejad esitavad selle väite põhjendamiseks kuus argumenti.

309 Esiteks on komisjon asunud seisukohale, et liikmesriigid rikuvad EÜ artikli 88 lõikest 3 tulenevat kohustust teatada uutest abimeetmetest, kui võtavad sõltumatult mis tahes väljamaksete tegemisest endale seoses mõne abimeetmega siduva õigusliku kohustuse.

310 Teiseks, mis puudutab uutest abimeetmetest teatamist, siis kohtupraktika kinnitab komisjoni praktikat (Esimese Astme Kohtu 14. jaanuari 2004. aasta otsus kohtuasjas T-109/01: Fleuren Compost *vs.* komisjon, lk II-127, punkt 74).

311 Kolmandaks – asjaolu, et väidetavat abi anti igal aastal, ei mõjuta aegumistähtaja kindlaksmääramist, kuna määrus nr 659/1999 ei sätesta ühtki niisugust eeskirja, mis sarnaneks konkurentsivaldkonnas kestvate rikkumiste puhul kohaldatavatele eeskirjale.

312 Neljandaks ei kujuta seaduse 90-568 maksualased sätted endast abikava riigiabi reguleerivate õigusnormide mõttes, kuna antud meede puudutab vaid ühte ettevõtjat, see kehtestati ühe riikliku meetmega, mida ei ole enne selle kehtetuks tunnistamist kordagi muudetud, selle puhul puudus vajadus hilisemate rakendusmeetmete järele ja selle eesmärk ei olnud anda ettevõtjale soodustusi.

313 Viiendaks näeb seaduse nr 659/1999 artikkel 15 ette, et aegumistähtaeg hakkab kulgema päevast, mil abi „antakse", mitte päevast, mil seda „makstakse", ning see on ühtne sõltumata keeleversioonist (nt „concedido" hispaania keeles, „granted" inglise keeles, „gewährt" saksa keeles, „vienne concesso" itaalia keeles). Lisaks erineb artikli 15 sõnastus sama määruse artikli 14 sõnastusest, kuna artikli 14 kohaselt arvutatakse viivitusintressi ajavahemiku eest, mil abi oli abisaaja „käsutuses". Pealegi on selle kuupäeva arvestamine, mil abi põhimõtteliselt anti, kooskõlas komisjoni otsusetegemise praktikaga (12. juuli 2000. aasta otsus 2002/14/EÜ Prantsusmaa poolt Scott Paper SA/Kimberly-Clarkile antava riigiabi kohta (EÜT 2002, L 12, lk 1), mida kinnitab Esimese Astme Kohtu praktika (eespool punktis 254 viidatud kohtuotsus Scott *vs.* komisjon)).

314 Kuuendaks on komisjoni väide, mille kohaselt tuleb abi pidada antuks alates kuupäevast, mil seda on võimalik välja arvutada, õiguslikult ebakindla olukorra tekkimise aluseks, kuna selle mõttekäigu alusel ei ole võimalik ühtki konkreetset kuupäeva kindlaks määrata.

315 Prantsusmaa ametiasutused ja France Télécom väidavad, et esimene komisjoni saadetud teabetaotlus kannab kuupäeva 28. juuni 2001, st selle ja 2. juuli 1990 vahele jääb üle kümne aasta. Kuna kõnesoleva abi tagasinõudmise võimalus on aegunud, tuleb vaidlustatud otsus sel põhjusel tühistada.

316 Prantsuse Vabariik vaidlustab repliigis komisjoni poolt kostja vastuses viidatud kohtupraktika asjakohasuse ning ei nõustu sellega, et tähtsust võiks omada küsimus sellest, kas kõnesolev abi on olemasolev abi sõltumatult määruse nr 659/1999 artiklis 15 sätestatust. Prantsusmaa ametiasutused lisavad, et komisjoni väide, mille kohaselt tuleb abikava puhul vahet teha ühelt poolt kuupäeval, mil võeti abiga seonduv õiguslik kohustus, ning teisalt kuupäeval, mil iga abi suurust on võimalik välja arvutada, ei ole tõendatud ega tulene määruse nr 659/1999 artiklist 15.

317 Komisjon ei nõustu nende väidetega.

Esimese Astme Kohtu hinnang

318 Määruse nr 659/1999 artikli 15 lõige 1 sätestab, et komisjonil on õigus abi tagasi nõuda kümne aasta jooksul.

319 Sama määruse artikli 15 lõige 2 sätestab:

„Tähtaja kulg algab päevast, mil abisaajale antakse ebaseaduslikku abi kas individuaalse abina või abikava raames. Igasugune komisjonipoolne või komisjoni nõudmise peale liikmesriigipoolne ebaseadusliku abiga seotud tegevus katkestab nimetatud tähtaja kulgemise. Katkenud aegumistähtaja kulg algab iga kord uuesti. Tähtaja kulg peatub ajaks, mil komisjoni otsus on arutusel Euroopa Ühenduste Kohtus."

320 Eespool viidatud määruse nr 659/1999 artikli 15 lõikest 2 nähtub, et aegumistähtaja kulgemine algab kuupäevast, mil abi, mille tagastamise komisjon on määranud, võib pidada antuks, st juhtudel, kui abi andmine sõltub siduvate õigusaktide vastuvõtmisest, nende aktide vastuvõtmise kuupäevast (eespool punktis 310 viidatud kohtuotsus Fleuren Compost *vs*. komisjon, punkt 74; vt selle kohta ka eespool punktis 254 viidatud kohtuotsus Scott *vs*. komisjon, punktid 3 ja 57).

321 Antud juhul on Prantsuse Vabariik ja France Télécom seisukohal, et siduv õigusakt, millega kõnesolevat abi anti, on seadus 90-568, mis võeti vastu 2. juulil 1990. Seega möödus aegumistähtaeg 1. juulil 2000 ning ükski komisjoni võetud meede ei ole seda tähtaega katkestanud, kuna esimene Prantsuse Vabariigile saadetud teabetaotlus pärineb 28. juunist 2001.

322 Seevastu vaidlustatud otsuse põhjenduses 42 on komisjon määratlenud riigiabina soodustuse, mis seisnes „erinevus[es] F[rance] T[élécomi] poolt reaalselt tasutud ettevõtlusmaksu ja selle ettevõtlusmaksu vahel, mis oleks kuulunud tasumisele üldise maksuõiguse sätete alusel ajavahemikus 1. jaanuar 1994 kuni 1. jaanuar 2003". Seega ei ole komisjon järeldanud mitte seda, et riigiabi seisnes France Télécomi suhtes kohaldatavates maksustamisalastes erisätetes, vaid seda, et ettevõtja tasus makse vähem, ning abi seisnes erinevuses selle ettevõtlusmaksu summa, mida ettevõtja oleks pidanud maksma juhul, kui tema suhtes oleks kohaldatud üldist maksuõigust, ning selle summa vahel, mida ta oli tema suhtes kohaldatavate maksustamisalaste erisätete alusel kohustatud tegelikult tasuma (vt eespool punkt 201).

323 Kuna ettevõtlusmaksu tasutakse igal aastal (vt eespool punkt 202), tuleneb sellest, et France Télécomi saadud soodustuse olemasolu sõltub igal konkreetsel aastal sellest, kas ettevõtja on maksustamise erikorra tulemusena kohustatud ettevõtlusmaksuna maksma väiksema summa kui see, mida ta oleks kohustatud maksma üldise maksuõiguse alusel. Tuleb nentida, et see küsimus sõltub maksustamise erikorrast väljapoole jäävatest asjaoludest, eeskätt sellest, milline on territoriaalsete omavalitsusüksuste poolt vastavaks aastaks kinnitatud maksumäärade tase nendes omavalitsusüksustes, kus France Télécom tegevuskohta omab.

324 Seetõttu ei saa asuda seisukohale, et kõnesolevat abi anti määruse nr 659/1999 artikli 15 lõike 2 mõttes enne aastat 1994, kuna siis võeti vastu siduvad õigusaktid, mis võimaldasid esmakordselt tuvastada maksude maksmist väiksemas ulatuses. Selles osas ei saa hagejate mõttekäiku pidada vastuvõetavaks, kuna see tähendaks, et juhtudel, kui

õigusaktiga nähakse ette tulevikus kohaldatav erikord, hakkaks aegumistähtaeg kulgema kuupäeval, mil on võimatu kindlalt öelda, kas erikorraga anti soodustus, mis võib olla riigiabi.

325 Seega ei olnud määruse nr 659/1999 artiklis 15 ette nähtud aegumistähtaeg 28. juunil 2001 ehk Prantsuse Vabariigile teabetaotluse saatmise päeval veel möödunud. Seega algas aegumistähtaja kulg sel kuupäeval uuesti ega olnud 2. augustil 2004 ehk vaidlustatud otsuse vastuvõtmise kuupäevaks möödunud.

326 Siit järeldub, et Prantsuse Vabariigi ja France Télécomi kolmas väide tuleb tagasi lükata.

327 Eeltoodust tervikuna tuleneb, et ühtki hagejate esitatud väidetest ei saa pidada vastuvõetavaks ning et seega tuleb nõuded, milles palutakse vaidlustatud otsuse tühistamist, jätta rahuldamata.

Kohtukulud

328 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna otsus on tehtud Prantsuse Vabariigi ja France Télécomi kahjuks, tuleb kohtukulud vastavalt komisjoni nõudele välja mõista neilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (kolmas koda)

otsustab:

1. Jätta hagid rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Prantsuse Vabariigilt ja France Télécom SA-lt.

Azizi Cremona Frimodt Nielsen

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 1. detsembril 2009 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Õiguslik raamistik . . . . . II - 4324

1. Riigiabi suhtes kohaldatavad õigusnormid . . . . . II - 4324

2. Komisjoni otsuste vastuvõtmist reguleerivad õigusnormid . . . . . II - 4329

Vaidluse aluseks olevad asjaolud . . . . . II - 4331

1. France Télécomi loomine . . . . . II - 4331

2. France Télécomi maksustamine ettevõtlusmaksuga . . . . . II - 4332

Ettevõtlusmaksu üldrežiim . . . . . II - 4332

France Télécomi suhtes kohaldatavad õigusnormid . . . . . II - 4334

Üldisest maksuõigusest tulenev maksukohustuse põhimõte . . . . . II - 4334

Kindlasummaline maks . . . . . II - 4334

Maksustamise erikord . . . . . II - 4335

3. Haldusmenetlus . . . . . II - 4336

4. Vaidlustatud otsus . . . . . II - 4339

Menetlus ja poolte nõuded . . . . . II - 4348

Õiguslik käsitlus . . . . . II - 4351

1. Kokkuvõte tühistamisväidetest . . . . . II - 4351

2. Komisjoni otsuste vastuvõtmist reguleerivate eeskirjade järgimine . . . . . II - 4352

Poolte argumendid . . . . . II - 4352

Esimese Astme Kohtu hinnang . . . . . II - 4355

3. Prantsuse Vabariigi kaitseõiguste järgimine . . . . . II - 4360

Poolte argumendid . . . . . II - 4360

Esimese Astme Kohtu hinnang . . . . . II - 4361

4. France Télécomi menetlusõiguste järgimine . . . . . II - 4364

Poolte argumendid . . . . . II - 4364

Esimese Astme Kohtu hinnang . . . . . II - 4365

5. Riigiabi olemasolu . . . . . II - 4367

Poolte argumendid . . . . . II - 4367

Maksusüsteemi üldise ülesehitusega seotud põhjendused . . . . . II - 4367

Kindlasummalise maksu liigitamine . . . . . II - 4368

France Télécomi suhtes aastatel 1991–2002 kehtinud maksustamiskorra jagamatu iseloom . . . . . II - 4371

Tasaarveldamise vajadus . . . . . II - 4372

Esimese Astme Kohtu hinnang . . . . . II - 4376

Soodustuse olemasolu . . . . . II - 4376

– Võimalus uurida maksustamise erikorda kindlasummalisest maksust lahus . II - 4378

– Tasaarveldamise võimalikkus . . . . . II - 4380

– Vähemmakstud maks . . . . . II - 4383

Maksusüsteemi koherentsusest tulenev õigustus . . . . . II - 4385

6. Õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte kohaldamine . . . . . II - 4389

Poolte argumendid . . . . . II - 4389

Esimese Astme Kohtu hinnang . . . . . II - 4393

7. Võimalus määrata abi tagastamine kindlaksmääramata summas ja õiguskindluse põhimõtte järgimine . . . . . II - 4399

Poolte argumendid . . . . . II - 4399

Esimese Astme Kohtu hinnang . . . . . II - 4403

8. Aegumistähtaega reguleerivate eeskirjade kohaldamine . . . . . II - 4405

Poolte argumendid . . . . . II - 4405

Esimese Astme Kohtu hinnang . . . . . II - 4408

Kohtukulud . . . . . II - 4410